

Mediáció családjogi ügyekben, különös tekintettel a gyermek közvetítői eljárásba történő bevonására

Szerző: dr. Bányai Zsuzsanna

Budapest 2026

I. Bevezetés

A mediáció lehetőség. Ezt a megfogalmazást Dr. Turcsánné dr. Molnár Katalintól, a Székesfehérvári Törvényszék elnökétől hallottam, amikor 2025 év elején lehetőségem nyílt elvégezni a közvetítői névjegyzékbe való felvétel előfeltételül szolgáló akkreditált képzést. Lehetőség, ugyanis a vitarendezés hagyományos formája mellett (bírói igazságszolgáltatás) tökéletesen megfér az annak alternatív formáját képező mediáció is. Lehetőség arra, hogy a felek vitájuk megoldásához maguk jussanak el, így az igazságszolgáltatás hatalmi ágát megjelenítő bíró döntése nélkül, saját döntésükkel és saját megoldásaikkal rendezzék jogvitájukat. Tanulmányomban a családjogi mediáció témáját járom körül. A mediáció ezen területén kifejezetten fontos, hogy a felek ismerjék ezt a lehetőséget, felismerjék az ebben rejlő pozitívumot. A családjogi jogviszonyok túlnyomó többségében gyermek is érintett, melyre figyelemmel egy kifejezetten érzékeny jogterületről van szó.

Tanulmányomban bemutatom az európai szabályozás alakulását, a nemzetközi szabályok hatására kialakult hazai szabályozás jogi kereteit. A gyermek szemszögéből is igyekszem megközelíteni a mediáció kérdéskörét, kitérve a gyermek részvételére, meghallgatásához fűződő jogára. Az Országos Bírósági Hivatal statisztikai adatszolgáltatása alapján kívánom szemléltetni, hogy az elmúlt öt évben családjogi mediációs eljárások milyen számban jelentek meg, miként alakultak az eredményességi mutatók. Ehelyütt jegyzem meg, hogy a mediáció sikeressége nemcsak az elért megállapodások számában jelenik meg, így nem áll meg a tényszerű statisztikai adatok bemutatásánál. Annak ellenére, hogy egy közvetítői folyamat megállapodás létrejötte nélkül fejeződik be, már azt is eredményként kell értékelni, ha sikerül a feleket egymás felé fordítani, újra megteremteni közöttük a gyermek érdekében elengedhetetlen kommunikációt, illetve, ha sikerül a gyermek érdekében álló közös hang kialakításának pályájára állítani a feleket. A bírósági közvetítők körében végzett kutatás eredményei alapján arról is képet kaphatunk, hogy a gyermek mediációban való közvetlen részvételének van-e gyakorlata, milyen korú gyermekek kerülnek bevonásra és meghallgatott véleményük mennyiben segíti a felek közötti mediáció eredményességét.

Figyelemmel arra, hogy a tanulmányban a gyermek közvetítői eljárásban való meghallgatása kerül fókuszba, így családjogi mediáció alatt elsősorban azon családjogi ügyeket kell érteni, melyekkel összefüggésben a gyermek közvetítői eljárásban való részvétele szóba jöhet.

II. A családjogi mediáció európai szabályozása

A mediáció európai szabályozásának két szintű bemutatására vállalkozom, egyfelől számba kell venni az Európa Tanács, másfelől az Európai Unió által alkotott szabályrendszert.

2.1. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának R (98) 1 számú ajánlása a családi mediációról

Az Európa Tanács mint nemzetközi kormányközi szervezet jelenleg 46 tagállamot számlál. Céljával a tagállamok közötti jogi, politikai és kulturális együttműködést tűzte ki, a jogállamiság, a demokrácia és az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának és védelmének érvényre juttatása mellett. A szervezetben különböző történelmi, kulturális, és vallási hátterű országok tömörülnek, melyekben eltérő jogi kultúrák is találkoznak, így a célkitűzések megvalósítását kihívások elé állítja.

Az Európa Tanács, melynek jogalkotása is elsősorban a soft law világába tartozó dokumentumokban, például ajánlásokban testesül meg, elsősorban „puha” eszközökkel segíti az emberi jogok nemzeti alkalmazását: tanácsadással, szakértőkkel, „jó gyakorlatok” kimunkálásával, jogharmonizációs és igazságügyi reformjavaslatokkal, a joggyakorlat egységesítésének elősegítésével.¹

A szervezet a gyermekjogok területén is kiterjedt tevékenységet végez. 2006-ban indult útjára az „Építsük Európát a gyermekekért a gyermekekkel” program. Az Európa Tanács azóta is szüntelen munkálkodik a gyermekjogok minél hatékonyabb tagállami érvényesüléséért. Parlamenti Közgyűlési határozatok, Miniszteri Bizottsági ajánlások, iránymutatások továbbá egyezmények hivatottak előmozdítani a gyermekek jogainak érvényesülését a tagállamokban. A gyermekek jogairól szóló új stratégia 2022 februárjában került elfogadásra. Ez a stratégia az Európa Tanács e területen meghozott negyedik stratégiája, mely a szervezet munkájának e jogterületen való irányát 2022-2027 éveire meghatározza.

1998. január 21. napján fogadták el az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának R (98) 1 számú ajánlását a családi mediációról.²

Az ajánlás elfogadásakor a Miniszteri Bizottság kiindulópontja a családi viták megnövekedett száma volt, továbbá az a felismerés, hogy a családon belüli konfliktusok káros következményekkel járnak. Az ajánlás rögzíti a családon belüli mechanizmusok törvényszerűségeit: ezekben a vitákban olyan személyek érintettek, akik egymással érzelmi

¹ Paczolay Péter: Előszó Állam-és Jogtudomány 58.évf. 2017/4. szám 8. oldal

² <https://rm.coe.int/rec-98-1e-on-family-mediation/1680a3b3ef> Felhasználás ideje: 2026. április 18.

függőségben lévő kapcsolatot ápolnak, ezáltal konfliktusaik érzelmekkel fokozottan túlfűtöttek. A konfliktus nyomán bekövetkező különválás a család valamennyi tagjára hatást gyakorol, különösen a gyermekeket érinti. Az ajánlás megfogalmazásakor a Miniszteri Bizottság szem előtt tartotta a gyermek legfőbb érdekeinek és jóléte védelmének szükségességét, különös tekintetbe véve a szülők válásának szülői felügyeletre gyakorolt következményeit. Az ajánlás e körben utalást tesz az 1996-ban elfogadott Gyermejjogok Gyakorlásáról szóló Európa Tanácsi egyezményre. Ezen egyezmény „Mediáció vagy egyéb vitarendezési eljárásokról” szóló 13. pontja az alábbiak szerint fogalmaz: A viták megelőzése vagy rendezése, illetve a gyermekeket érintő bírósági eljárások elkerülése érdekében a Felek ösztönzik a mediáció vagy egyéb vitarendezési eljárások alkalmazását, valamint az ilyen eljárások igénybevételét a Felek által meghatározandó megfelelő esetekben a megállapodás elérése érdekében. A Miniszteri Bizottság a mediáció alkalmazásával kapcsolatos kutatások eredményeire támaszkodva és több országból szerzett tapasztalatok alapján arra következtetésre jutott, hogy a családi mediáció javítja a családtagok közötti kommunikációt, képes csökkenteni a konfliktusokat, alkalmas egyezség létrehozására, biztosítja a szülők gyermekeikkel való kapcsolatának folytonosságát, csökkenti a konfliktus rendezéséhez szükséges időt és költségeket. Erre figyelemmel kifejezetten ajánlja a tagállamok számára a családi mediáció bevezetését, illetve a meglévő családi mediáció megerősítését, továbbá minden szükséges intézkedés megtételét annak érdekében, hogy a családi viták rendezésében a családi mediáció alkalmazásra kerüljön.

Az ajánlás kifejezetten rögzíti a mediáció alapelveit: az önkéntesség elvére figyelemmel a mediáció nem lehet kötelező. A közvetítőnek pártatlannak kell lennie, semlegesnek kell maradnia a mediációs folyamatban. A mediátor tiszteletben tartja a felek nézőpontját, és megőrzi tárgyalási pozícióik egyenlőségét. Hangsúlyozza a mediáció bizalmas jellegét, melyre figyelemmel az eljárásban elhangzottak csak a felek beleegyezésével használhatók fel.

Az ajánlás hangsúlyozza, hogy a közvetítőnek különös figyelmet kell fordítania a gyermekek jólétére és legfőbb érdekeire. Ennek érdekében ösztönöznie kell a szülőket, hogy szükségleteikre koncentráljanak, valamint tájékoztassák gyermekeiket és konzultáljanak velük. Rögzíti, hogy mediátor nem adhat jogi tanácsot, továbbá nem is kényszeríthet rá a felekre megállapodást. A Miniszteri Bizottság a tagállamok figyelmébe ajánlja, hogy segítsék elő a közvetítői eljárásban létrejött megállapodások bírói vagy más illetékes hatóság általi jóváhagyását és a jóváhagyott megállapodások végrehajtásához szükséges mechanizmusokat.

Az ajánlás a tagállamokra bízta, hogy a közvetítést a köz- vagy magánszektoron keresztül szervezik meg. Arra ösztönöz, hogy ki kell dolgozni a közvetítők kiválasztásának, képzésének és képezésének szabályait és meg kell határozni a közvetítők által elérendő szabványokat.

Az ajánlás kitér a mediáció és az igazságszolgáltatás kapcsolatára is, hangsúlyozva, hogy az államoknak el kell ismerniük a mediáció autonómiáját, valamint annak lehetőségét, hogy a mediáció jogi eljárás előtt, alatt vagy után igénybe vehető legyen.

Az államoknak megfontolás tárgyává teszi a mediációs mechanizmusok létrehozását nemzetközi elemmel bíró ügyekben.

2.2. A CEPEJ iránymutatása

Az Európa Tanács Igazságszolgáltatás Hatékonyságáért Küzdő Bizottsága (CEPEJ) – melynek egyik célja az, hogy elősegítse az Európa Tanács nemzetközi jogi eszközeinek jobb végrehajtását – a prioritásai közé emelte az Európa Tanács alternatív vitarendezési eszközei és szabványai hatékony végrehajtásának elősegítését. Ennek érdekében a családjogi mediációra és a polgári ügyekben történő mediációra vonatkozó meglévő európa tanácsai ajánlás hatékonyabb végrehajtásához 2007-ben iránymutatásokat fogalmazott meg.³

A CEPEJ hangsúlyozza, hogy a bírák fontos szerepet játszanak a mediáció fejlődésében. Szorgalmazza, hogy a bírák nyújtsanak információt, tájékoztatót a mediációról, és adott esetben kéri fel a feleket a mediáció igénybevételére és/vagy utalják az ügyet mediációra. Erre figyelemmel hangsúlyozza annak fontosságát, hogy mediáció szolgáltatások álljanak rendelkezésre, akár bírósághoz kapcsolódó mediációs rendszerek létrehozásával, akár a felek mediációs szolgáltatók listájára való irányításával. Rögzíti, hogy a családi mediáció tekintetében a tagállamok egyhangúlag elismerik a gyermek legfőbb érdekének fontosságát azzal, hogy a gyermek legfőbb érdekének elismerésére vonatkozó kritériumok a nemzeti jogszabályok szerint eltérőek lehetnek. Erre figyelemmel a CEPEJ azt ajánlja, hogy a tagállamok és a családi mediációban részt vevő egyéb szervek működjenek együtt a gyermek legfőbb érdekeit szolgáló közös értékelési kritériumok kidolgozásában, ideértve a gyermekek mediációs folyamatban való részvételének lehetőségét is. Ezeknek a kritériumoknak ki kell terjedniük a gyermek életkorának, értelmi érettségének relevanciájára, a szülők szerepére és a vita jellegére. A CEPEJ kifejezésre juttatta, hogy a bírák döntő szerepet játszanak a békés vitarendezés kultúrájának előmozdításában. A testület ezért elengedhetetlennek tartja, hogy a bírói kar teljes mértékben ismerje és megértse a mediáció folyamatát és előnyeit. Feltevése szerint ez információs üléseken, valamint olyan, a mediáció konkrét elemeit tartalmazó alap- és továbbképzési programokon keresztül érhető el, amelyek hasznosak a bíróságok mindennapi

³ <https://rm.coe.int/16807475b6> - [Guidelines for a better implementation of the existing Recommendations concerning mediation](#) Felhasználás ideje: 2026. április 18.

munkájában. Hangsúlyozza a mediátorok és a bírák közötti intézményi és egyéni kapcsolatok előmozdításának fontosságát. Ez különösen konferenciák és szemináriumok keretében valósítható meg.

A fejezet további részében az uniós szabályozás kerül áttekintésre.

2.3. Az Európai Parlament és a Tanács 2008/52/EK irányelve

Az irányelv egy olyan jogi aktus, mely meghatározza a tagállamoknak az elérendő célokat, ugyanakkor a tagállamokra bízza azokat az eszközöket és formát, mellyel az irányelvben megfogalmazott célokat a saját belső joguk részévé teszik. Az irányelv keretjogszabálynak tekinthető, mivel a tagállamoknak az irányelvet az abban meghatározott határidőn belül át kell ültetniük belső jogukba.⁴ Az irányelvek elsősorban a jogharmonizáció és jogközelítés területén töltenek be kiemelt szerepet.⁵

A polgári és kereskedelmi ügyekben végzett közvetítés egyes szempontjairól szóló, [2008. május 21-i 2008/52/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv](#) (a továbbiakban: Irányelv) célja a jogviták alternatív rendezéséhez való hozzáférés elősegítése és a jogviták egyezséggel történő rendezésének megkönnyítése azáltal, hogy ösztönzi a közvetítés igénybevételét, és biztosítja a közvetítés és a bírósági eljárás közötti kiegyensúlyozott kapcsolatot.⁶

Az Irányelv a 3. cikkében a fogalommeghatározások körében rögzíti, hogy mit tekint közvetítésnek: „olyan strukturált eljárás – függetlenül megnevezésétől vagy az arra való hivatkozástól –, amelyben egy jogvitában részt vevő két vagy több fél önkéntes alapon, közvetítő segítségével maga kísérli meg vitájának megállapodással történő rendezését. Ezt az eljárást a felek kezdeményezhetik, vagy bíróság javasolhatja vagy rendelheti el, vagy egy tagállam joga írhatja elő.”

Az Irányelv rögzíti, hogy a közvetítésre a felek szempontjából hatékony, pártatlan és hozzáértő módon kell sor kerüljön, melynek érdekében előírja a tagállamok számára, hogy ösztönözzék a közvetítők alap-, illetve továbbképzését.

A közvetítés igénybevétele körében hangsúlyt fektet arra, hogy az ügyben eljáró bíróságnak legyen lehetősége felhívni a feleket a közvetítés igénybevételére a jogvitájuk rendezése

⁴ Karoliny Eszter – Komanovics Adrienne – Mohay Ágoston – Pánovics Attila – Szalayné Sándor Erzsébet: *Az Európai Unió joga* Dialog Campus Budapest-Pécs 2011. 145.oldal

⁵ Az Európai Unióról és az Európai Unió Működéséről szóló Szerződések magyarázata 3. szerk. Osztovits András, Complex Budapest 2011. 3084.oldal

⁶https://e-justice.europa.eu/topics/taking-legal-action/european-judicial-atlas-civil-matters/mediation_hu
Felhasználás ideje: 2026. április 18.

érdekében. A bíróság felhívása kiterjedhet arra is, hogy a felek vegyenek részt egy, a közvetítés igénybevételéről szóló tájékoztatón.

Az Irányelv rendelkezik a közvetítés eredményeképpen létrejött megállapodások végrehajthatósága körében is: kötelezettségként rója a tagállamokra annak biztosítását, hogy a felek vagy a felek bármelyike a többi fél kifejezett beleegyezésével kérhesse, hogy a közvetítés eredményeképpen létrejött írásbeli megállapodás tartalmát nyilvánítsák végrehajthatóvá. A végrehajthatóvá nyilvánításra bíróság vagy egyéb illetékes hatóság (közjegyző) határozatában kerülhet sor.

Garanciális szabályként rögzíti a közvetítés bizalmas jellegét, lefekteti, hogy a közvetítők nem kötelezhetők bizonyítékot szolgáltatni polgári és kereskedelmi bírósági, vagy választott bírósági eljárásban olyan információkról, melyek a közvetítési eljárás során vagy azzal kapcsolatban merülnek fel. Ez azt jelenti, hogy a bírósági eljárásban tanúként nem vehetnek részt, ahogy azt a polgári perrendtartás szabályai rögzítik is.

Biztosítja, hogy a közvetítéssel eltöltött idő miatt a felek ne veszítsék el a bírósághoz fordulás lehetőségét: a bírósági eljárás kezdeményezésével kapcsolatos határidőkre vonatkozóan a közvetítés felfüggesztő hatályú.⁷

2.4. A Tanács (EU) 2019/2011 Rendelete – Brüsszel IIb Rendelet

A házassági és szülői felelősségi ügyekben a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló 2019. június 25. napján kelt Tanácsi Rendelet (a továbbiakban: Rendelet), mely 2022. augusztus 1-jétől közvetlenül alkalmazandó a tagállamokban, az alábbi kötelezettséget rója a tagállamokra a közvetítéssel összefüggésben: a Preambulum (43) bekezdése szerint a gyermekeket érintő összes esetben, és különösen a gyermekek jogellenes külföldre vitelét érintő esetekben, a bíróságoknak mérlegelniük kell a megoldások közvetítés vagy más megfelelő eszköz révén való elérésének a lehetőségét, adott esetben a szülői felelősséggel kapcsolatos határokon átnyúló jogvitákban történő közvetítésre szolgáló, már meglévő hálózatok vagy támogató struktúrák segítségét igénybe véve. Kimondja emellett azt is, hogy előfordulhat, hogy a közvetítés nem alkalmas megoldás, mindenekelőtt a kapcsolati erőszak eseteiben. A Preambulum (75) bekezdése rögzíti, hogy bizonyos kérelmeket a szülői felelősség jogosultjai is benyújthatnak a kérelmező szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam központi hatóságához. Ilyen kérelmek

⁷ Turcsán Tamara: A közvetítés európai uniós szabályozása – egyes tagállami implementációk. *Jog-Állam-Politika* 2021/2. 164. oldal

között nevesíti a szülői felelősség jogosultjai közötti megállapodás létrejöttéhez közvetítéssel vagy egyéb alternatív vitarendezési módszerrel nyújtandó segítség iránti kérelmet.

Az alternatív vitarendezéssel összefüggésben a Rendelet 25. cikke kimondja, hogy a bíróságnak a lehető leghamarabb, és az eljárás bármely szakaszában – közvetlenül vagy adott esetben a központi hatóságok segítségével – fel kell kérnie a feleket annak mérlegelésére, hogy hajlandóak-e közvetítésben vagy az alternatív vitarendezés más formáiban való részvételre, kivéve, ha ez ellentétes a gyermek legfőbb érdekével, az adott ügyben nem alkalmas megoldás, vagy ha indokolatlan késedelmet okozna az eljárásban.

A központi hatóságoknak feladatuk szabja, hogy elősegítsék a szülői felelősség jogosultjai közötti megállapodást közvetítés vagy egyéb alternatív vitarendezés útján, és elősegítsék a határokon átnyúló együttműködést ebből a célból.

III. A mediáció hazai szabályozása

A családjogi mediáció hazai szabályozásának alapját a közvetítői tevékenységről szóló törvény képezi. A közvetítés jogszabályi kereteinek megteremtésével a jogintézmény a polgári anyagi és eljárásjog szabályai közé is beépült. A releváns rendelkezések áttekintése alapján átfogó képet kapunk arról, hogy a nemzetközi sztenderdek miként kerültek átvételre a hazai jogunkba.

3.1. A közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény

A közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 2002. december 17. napján került kihirdetésre, 2003. március 17. napján lépett hatályba. A törvényhez fűzött általános indokolás szerint „a polgári jogviták bíróságon kívüli rendezésének szabályozása elsősorban azért került előtérbe, mert az az érdekelt felek ügyére sokkal gyorsabb és olcsóbb megoldással szolgálhat, másrészt, mert a közismerten túlterhelt bíróságok tehermentesítését jelentheti, de ezen túlmenően hozzájárul a hazai konfliktuskezelő kultúra kialakításához és megszilárdításához is.” Az általános indokolás kitér az alternatív vitarendezés hazánkban már meghonosult változatára, a választottbírói eljárásra is. Emellett kínálja a jogviták rendezésének további lehetséges módozataként a mediációs típusú eljárások bevezetését. Kiemeli, hogy „a közvetítést végző személy legfontosabb feladata az, hogy a feleket hozzásegítse a jogvita egyezséggel történő lezárásához. Ebben az eljárásban a közvetítőként eljáró személy nem vizsgálja a felróhatóságot, jogellenességet, nem állapít meg felelősséget, hanem csupán mediálja, közvetíti az egyezés létrejöttét. Az eljárás teljes egészében a felek önkéntességén alapul, minden mozzanatához a felek megegyezése szükséges.

A mediáció (közvetítés) tehát a konfliktus megoldásának útja, azaz olyan eljárás, amelyben a semleges, kompetens és a konfliktussal nem érintett személy (közvetítő) módszeres kommunikációs stratégia felhasználásával a vitában álló feleket olyan helyzetbe hozza, hogy a saját felelősségükre az általuk meghatározott célt, továbbá az egyezség létrehozásához vezető utat megtalálják, s így létrejöjjön a minden érintett számára elfogadható megegyezés. A megegyezés eltérő jogokat és kötelezettségeket is megállapíthat azoktól, amelyek a feleket egy bírósági eljárás során egyébként megilletnék.

A közvetítés lényeges eleme, hogy a szembenálló feleket a közvetítő a lehető legmegfelelőbb megoldáshoz juttassa el, melynek eredményessége esetében egyezség, részegyezség, megállapodás jön létre.”

A törvény a mediációs eljárás azon keretszabályait teremtette meg, amelyek a polgári és kereskedelmi jogviták terén igénybe vehetők. E jogszabály szabályozza a polgári pert megelőző, illetve helyettesítő közvetítői szolgáltatások körét.⁸ A törvény meghatározásában a közvetítés olyan sajátos permegelőző, konfliktuskezelő, vitarendező eljárás, amelynek célja a vitában érdekelt felek kölcsönös megegyezése alapján a vitában nem érintett, harmadik személy (a továbbiakban: közvetítő) bevonása mellett a felek közötti vita rendezésének megoldását tartalmazó írásbeli megállapodás létrehozása.⁹ A közvetítő feladata, hogy a közvetítés során pártatlanul, lelkiismeretesen, legjobb tudása szerint közreműködjön a felek közötti vitát lezáró megállapodás létrehozásában.¹⁰ A törvény lefekteti a közvetítővé válás szabályait. Az Igazságügyi Minisztérium által vezetett névjegyzékbe az kérheti a felvételét, aki felsőfokú végzettséggel, ezt követően legalább öt éves szakmai gyakorlattal rendelkezik, igazolja a közvetítői szakmai képzés elvégzését és büntetlen előéletű, nem áll közvetítői tevékenység folytatását kizáró foglalkozástól eltiltás hatálya alatt. A közvetítői szakmai képzés kötelező tartalmát a 63/2009. (XII.17.) IRM rendelet határozza meg. A felek maguk választják ki a közvetítőt, az eljárás a felkérésével indul meg. Amennyiben a függetlenségét befolyásoló összeférhetlenségi ok állna fenn, azt a közvetítő köteles a felekkel közölni. A felkérést írásban kell elfogadnia, tevékenységéért – szabad megállapodás tárgyát képező – díjazás illeti meg. A törvény ismeri a co-mediációt, lehetőséget biztosít akár szakértő, akár harmadik fél bevonására is. A megállapodást a feleknek személyesen kell aláírniuk, akkor is, ha az eljárás során képviselővel jártak el. A megállapodás betartása a felek önkéntességén áll, ugyanakkor kérhetik annak bírósági jóváhagyását is. Az eljárás befejeződhet megállapodás megkötése nélkül is: ha

⁸ Szecskó József: A mediáció jogi szabályozása Magyarországon. *AKV Európai Szemle* 1.évf.2017/1.szám 5. oldal

⁹ Kvtv. 2.§

¹⁰ Kvtv. 3.§

azt a felek egyike, vagy mindegyike kéri, illetve amennyiben a nyilatkozat aláírásától számított négy hónap eltelt. A jogalkotó meghatározta a közvetítói eljárás alkalmazásából kizárt pertípusokat: a gondnoksági perekben, a származási perekben, a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránt indított per kivételével a szülői felügyelettel kapcsolatos perekben, az örökbefogadás felbontása iránti perekben, a közösséghez tartozással összefüggő személyiségi jog érvényesítése iránti per kivételével az egyes személyiségi jogok érvényesítése iránt indított perekben, a jegyző birtokvédelmi ügyben hozott határozatának megváltoztatása iránt indított perekben, a végrehajtási perekben nincs helye mediációnak.

A Kvtv. bírósági közvetítésről szóló rendelkezései 2012. július 24-én léptek hatályba. Az Országos Bírósági Hivatal a tanúgondozás és gyermekbarát igazságszolgáltatás mellett a bírósági közvetítést is országos programmá emelte.¹¹ A bírósági közvetítés kialakítása hosszadalmas előkészítést vett igénybe. Az Országos Bírósági Hivatalba felállított, 2012 áprilisától 2014 májusáig működő Országos Mediációs Munkacsoport aktívan részt vett

- a bírósági közvetítéssel kapcsolatos jogszabály alkotási-, módosítási-, és véleményezési tevékenységben,

- a bírósági közvetítés gyakorlatának kialakításában, figyelemmel kísérésében,

-a bírósági közvetítők, koordinátorok képzésében, a bírók felkészítésében a jogintézmény fogadására.¹² A bírósági közvetítés részletes szabályairól szóló 3/2020. (I. 31.) OBH utasítás rendelkezik a bírósági közvetítő kijelölésére irányuló eljárásról, a kijelölés időtartamáról és megszűnéséről, a bírósági közvetítők névjegyzékéről és a bírósági közvetítésről való tájékoztatásról. Bírósági közvetítői tevékenységet az Országos Bírósági Hivatal elnöke által kijelölt bírósági titkár, bíró végezhet.

A mediáció típusai szerint a fentiek alapján megkülönböztetjük a piaci alapú és a bírósági közvetítést. A közöttük fennálló különbségeket az alábbi –saját összeállítású– táblázat szemlélteti:

piaci alapú mediáció	bírósági közvetítés
az igazságügyért felelős miniszter által vezetett közvetítói névjegyzékben szereplő mediátor (természetes/jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság) végzi	az OBH által vezetett névjegyzékben szereplő speciális képzést kapott bírósági titkár vagy bíró végzi

¹¹ Az országos programok 2020-ban kerültek megszüntetésre

¹² Dr. Gyengéné dr. Nagy Márta: A bírósági közvetítés fejlődésének lehetőségei Magyarországon. *Családi Jog* 2014/4. 3. oldal

díjazás ellenében	díjmentes
nem szükséges bírósági eljárás folyamatban léte	a bíróságon már folyamatban lévő polgári vagy közigazgatási peres vagy nemperes ügy esetén lehet helye
felkérésre indul	kérelemre indul

1.sz. táblázat A piaci alapú és a bírósági közvetítés összehasonlítása

3.2. Közvetítés a polgári anyagi jogban

A 2014. március 15. napján hatályba lépett a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény Családjogi Könyvében került szabályozásra az önkéntes és a kötelező mediáció is. Az alternatív vitarendezés ezen formája a családjogi ügyekben különös relevanciával bír, hiszen a peres eljárásban kidomborodó jogi érdekek mögött alapvetően érzelmi alapú kapcsolat húzódik, melyet hatékonyabb lehet inkább a mediáció eszközeivel, mint a jog adta keretek és megoldások között rendezni.

A Ptk. 4:22. §-a értelmében a házastársak a házassági bontóper megindítása előtt vagy a bontóper alatt – saját elhatározásukból vagy a bíróság kezdeményezésére – kapcsolatuk, illetve a házasság felbontásával összefüggő vitás kérdések megegyezésen alapuló rendezése érdekében közvetítői eljárást vehetnek igénybe. A közvetítői eljárás eredményeként létrejött megállapodásukat perbeli egyezségbe foglalhatják.

A megállapodás tartósságának biztosítéka, ha azt a felek maguk – saját érdekeik és szükségleteik mentén – dolgozzák ki. A jogi képviselőkön keresztül egyeztetett, majd a peres eljárásban formálisan elfogadott és a bíróság által jóváhagyott egyezség sokszor vezet megváltoztatás iránti perekhez, legyen szó a szülői felügyelet, a kapcsolattartás vagy akár a gyermektartásdíj kérdésköréről.

A Ptk. 4:172. §-a rendelkezik az ún. kötelező közvetítésről. Ennek lényege abban áll, hogy a közvetítés igénybevétele nem a felek elhatározásán, hanem a bíróság döntésén alapul, mely azt a célt szolgálja, hogy elősegítse a szülői felügyelet megfelelő gyakorlását és az ehhez szükséges együttműködés biztosítását, a kapcsolattartás jobb működését, továbbá a felek megegyezésen alapuló vitarendezését.

A bíróság indokolt esetben kötelezheti a szülőket mediációra: a kötelező közvetítést akkor rendelheti el, ha úgy látja, hogy ettől eredmény várható. A bíróság kötelezése arra terjed ki, hogy a felek – a fentiekben kifejtett célok érdekében – együttműködjenek egy közvetítővel. Ennek értelmében a felek kötelesek közösen közvetítőhöz fordulni és legalább az első közvetítői megbeszélésen részt venni. Maga a mediációs eljárás lefolytatása, különösen az, hogy a felek megkössék a megállapodást, nem kötelező. A feleknek az a kötelezettsége, hogy

lépéseket tegyenek a közvetítés kezdeményezése érdekében, ennek érdekében együttműködjenek, tehát közvetítőt keressenek, és az első ülésre a megbeszélés időpontban megjelenjenek. Az első megbeszélést követően nem kötelező a mediáció folytatása. Ezáltal az önkéntesség elve sértetlen marad.

Kötelező közvetítésre kizárólag szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránt folyamatban lévő perben van lehetőség. A Kvtv. 1.§ (3) bekezdésében foglaltak alapján a szülői felügyelettel kapcsolatos más perekben még önkéntes mediáció sem lehetséges.

A kötelező közvetítői eljárás részletszabályait a Kvtv. IV/B. fejezete tárgyalja. A felekre vonatkozó különös szabályok között került lefektetésre, hogy a felek a közvetítő eljárását felkéréssel, kérelemmel vagy jogszabályban meghatározott módon a kötelezést tartalmazó határozat közlését követő 15 napon belül kötelesek közösen kezdeményezni. A kérelemhez csatolni kell a bíróságnak a közvetítői eljárás igénybevételére kötelező határozatának másolatát is. A fél a kötelezettsége teljesítését a közvetítő által kiállított igazolással igazolja a bíróság felé.

A közvetítőre vonatkozó különös szabályok között meghatározásra, hogy a közvetítő az első közvetítői megbeszélés időpontját a felekkel egyeztetve úgy határozza meg, hogy a felek a kötelezésnek eleget tehsenek. A közvetítő írásbeli igazolást ad a feleknek arról, hogy a közvetítői eljárás már megindult, de még nem fejeződött be; arról, hogy az első közvetítői megbeszélésen részt vettek, vagy arról, hogy a fél jelezte részére a közvetítői eljárás igénybevételére vonatkozó kötelezettségét, de a közvetítőhöz fordulás és az első megbeszélésen való részvétel elmaradásának oka nem e félnek a közvetítővel való együttműködésének hiánya. A Ptk. 4:177. §-a rendelkezik a gyámhatósági eljárásban igénybe vehető közvetítésről. Ennek részletszabályai a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: Gyer.) került lefektetésre.

Hangsúlyozandó, hogy fenti kifejezett rendelkezéseken túlmenően is lehetőség van családjogi ügyeket érintően mediációra, úgy, mint például rokontartási ügyekben.

3.3. Közvetítés a polgári eljárásjogban

A 2018-ban hatályba lépő a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) megalkotásakor a jogalkotó különös gondot fordított arra, hogy az alternatív vitarendezés szabályait beépítse a perindítást megelőzően, majd a perfelvétel lezárása előtt, illetve biztosította annak lehetőségét, hogy az eljárás bármely szakaszában megkísérelhessék az egyezségkötést a felek.

3.3.1. Közvetítés a perindítást megelőzően

A felek perindítás nélkül dönthetnek úgy, hogy a jogvitájukat közvetítő segítségével rendezik. Amennyiben a mediátor előtt megállapodást kötöttek, úgy ezen megállapodásuk egyezségként történő jóváhagyását kérhetik a bíróságtól: egyezségi kísérletre idézés kérhető. Amennyiben a felek az egyezség jóváhagyását közösen kérik, úgy bármely bíróság előtt előterjeszthetik elő kérelmüket, amennyiben azonban a megállapodás egyezséggel való jóváhagyása iránt csak az egyik fél terjeszt elő kérelmet, úgy azt a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság előtt nyújtható be.¹³ A bíróság a felek egyezségét jegyzőkönyvbe foglalja és jóváhagyja. Abban az esetben, ha a felek között nem jön létre az egyezség, akkor a bíróság az eljárást eredménytelennek nyilvánítja és az eljárást befejezi.

Gyakori, hogy a felek részt vesznek közvetítói eljárásban, azonban közöttük mégsem jön létre megállapodás. Ebben az esetben is kérheti a fél a per megindítása előtt az egyezségi kísérletre idézést, ebben az esetben a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság jár el. A kérelemben a jogvita tárgya mellett elő kell adni, hogy milyen tartalmú egyezséget kíván kötni a fél. Ha a kitűzött határnapon nem jött létre egyezség, a bíróság a közvetítói eljárás igénybevételének lehetőségéről tájékoztatja a feleket. Ha valamennyi fél úgy nyilatkozik, hogy a közvetítói eljárást igénybe veszi, az eljárás közös kérelmükre szünetel.¹⁴ Az eljárást akkor lehet folytatni, ha a felek között a közvetítói eljárásban megállapodtak és ezt a megállapodást a fél határidőben csatolja. Ellenkező esetben a kérelem elutasításának van helye az eljárás további szünetelése mellett. Ha a közvetítói eljárás nélküli egyezségi kísérlet határnapján a felek között nem jött létre egyezség, de közösen úgy nyilatkoztak, hogy közvetítói eljárást vesznek igénybe és ezért az eljárás közös kérelmükre szünetel, majd a felek között a közvetítói eljáráson kívül jön létre megállapodás, a folytatás iránti kérelmet el kell utasítani.¹⁵

A perindítást megelőző egyezségi kísérletre idézés két formája közötti meghatározó különbség, hogy míg a Pp. 167. §-ában szabályozott közvetítói eljáráshoz kapcsolódó egyezségi kísérlet szerinti eljárásban az eljárást megelőzően a felek csak a piaci közvetítói eljárást tudják igénybe venni, addig a Pp. 168. §-a szerinti Közvetítói eljárás nélküli egyezségi kísérlet szerinti eljárásban viszont már féllé válnak, melyre figyelemmel a bíróság tájékoztatását követően már a bírósági közvetítést is igénybe vehetik.

¹³ Pp. 167.§

¹⁴ Pp. 168.§ (4) bekezdés

¹⁵ Civilisztikai Kollégiumvezetők 2017. november 20-21-ei Országos Tanácskozásának 18. állásfoglalása

3.3.2. Közvetítés a peres eljárás alatt

Az egyezség létrehozásának megkísérlése az eljáró bíró részéről az eljárás bármely szakaszában lehetséges, azonban a perfelvétel – tárgyaláson történő – lezárását megelőzően kifejezetten előírja a bíróság számára a jogalkotó. A bíróság tájékoztatást nyújt a közvetítés igénybevételének lehetőségéről, annak módjáról és előnyeiről, az esetleges megállapodás bírósági egyezségbe foglalásának lehetőségéről, valamint a szünetelés szabályairól.¹⁶ A tájékoztatásnak a bírósági és a piaci közvetítésre is, valamint arra is ki kell terjednie, hogy mediáció időtartamára a Pp. 121. § (1) bekezdés a) pontja szerint az eljárás szünetelésében állapodhatnak meg.

A házassági perekre irányadó különös eljárásjogi szabályok körében rögzíti a jogalkotó, hogy a bíróság köteles a felek figyelmét felhívni a közvetítői eljárás igénybevételének lehetőségére és előnyeire.¹⁷

A Pp. 124.§ (1) bekezdése alapján a kötelező közvetítői eljárás lefolytatásának időtartamára a bíróság a peres eljárást felfüggeszti, amit a közvetítői eljárás eredménytelensége vagy eredményessége esetén is – megszabott határidőn belül – folytatni kell. Amennyiben a közvetítés eredményesen zárul, a bíróság a felek perbeli igényeket érintő megállapodását – a felek erre irányuló együttes szándéka esetén – egyezségként jóváhagyja. Az egyezség bíróság általi jóváhagyásával válik végrehajthatóvá a felek közvetítői eljárásban kötött megállapodása. Amennyiben a közvetítés nem vezet eredményre, a bíróság elbírálja a felek jogvitáját. A közvetítői eljárás igénybevételére kötelező határozat közlésétől számított két hónap elteltével a peres eljárást folytatni kell, ha a felek nem igazolják az eljárás igénybevételét vagy annak sikertelenségét. A felek közös kérelme alapján e határidő meghosszabbítására is sor kerülhet, ha a felek igazolják annak tényét, hogy a közvetítői eljárás már folyamatban van, de a két hónapos határidő lejártát megelőzően az várhatóan nem fejezhető be.

A közvetítői eljárásban kötött megállapodás perbeli egyezségként való jóváhagyása a felek szempontjából nem elhanyagolható joghatással is jár. Az illetékkedvezmény mértéke attól függ, hogy a peres eljárás mely szakaszban fejeződik be a megállapodás eredményeképpen:

- 90% az illetékkedvezmény, ha a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig a felek egyezséget kötnek;
- 50% az illetékkedvezmény, ha a felek a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően egyezséget kötnek. Ha a felek a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően a bíróság az egyezséget jóváhagyja, és ezt követően a bíróság az egyezséget jóváhagyja,

¹⁶ Pp. 195.§

¹⁷ Pp. 456.§ (3) bekezdés

az egyébként fizetendő peres eljárás illetéke 50%-ának a közvetítő általános forgalmi adóval növelt díjával, de legfeljebb 50.000 forinttal csökkentett összegét kell megfizetni, feltéve, hogy a közvetítői eljárást törvény nem zárja ki; a fizetendő illeték mértéke azonban ebben az esetben sem lehet kevesebb a peres eljárás illetékének 30%-ánál.¹⁸

IV. Bírósági közvetítések száma és eredményessége családjogi ügyekben

A bírósági közvetítői tevékenység gyakorlásához szükséges háttér kiépült, és a modern kor igényeihez is igazodó, szolgáltató jogintézmény gyakorlásának feltételei rendelkezésre állnak.¹⁹ A bírósági közvetítők száma jelen tanulmány írásakor 98 fő. A bírósági közvetítői állomány állandó változásnak van kitéve, figyelemmel arra, hogy az utánpótlás biztosítása céljából a Magyar Igazságügyi Akadémia képzési tervében minden évben szerepel a közvetítői névjegyzékbe vételhez szükséges akkreditált képzés, illetve sikeres bírói pályázat esetén a kezdőbírók legtöbb esetben kérelmezik az OBH névjegyzékéből való törlést, tekintettel arra, hogy bírói referáda mellett nehezen látható el a közvetítői tevékenység.

A bírósági közvetítői ügyek számadatai és eredménymutatói megismerése érdekében megkereséssel éltem az OBH felé a 2020-2025 évek mediációs ügyeinek ügyforgalmi adatainak közzétevése iránt. Az alábbiakban ismertetett adatok és táblázatok az OBH 2026.OBH.XII.B.33. számú adatközlésén alapulnak. Hangsúlyozandó, hogy a tanulmány ezen részében valamennyi családjogi perrel összefüggő statisztikai adatok jelennek, függetlenül attól, hogy adott pertípussal összefüggésben lehetséges-e a gyermek közvetítői eljárásba való bevonása.

4.1. 2020-2025 között érkezett közvetítői ügyek

A beérkezett ügyek számának alakulása szempontjából meghatározó jelentősége van a bíróságok által nyújtott belső és küldő tájékoztatásnak, hiszen a bírósági közvetítés intézményének ismerete – vonatkozik ez az ügyfelekre és a bírákra is – alapvető fontosságú ahhoz, hogy a felek az eljárás igénybevétele, a bírák az eljárás felajánlása mellett döntsenek.²⁰

¹⁸ Itv. 58.§ (4) bekezdés

¹⁹ dr. Perlaki Adrienn, Benkoviczné dr. Varga Erika: Mediációtól a közvetítésre kötelezésig, és a kötelező közvetítés bírósági gyakorlata <https://mabie.hu/attachments/article/150/a%20k%C3%B6telez%C5%91%20k%C3%B6zvet%C3%ADt%C3%A9s%20gyakorlata%202017.%20%C3%A1prilis%2025..pdf> Felhasználás ideje: 2026. április 18.

²⁰ Perlaki - Benkoviczné i.m. 5.o

Az elmúlt öt évben az országosan beérkezett közvetítői ügyek számának alakulását az alábbi táblázatok szemléltetik:

Közvetítői ügyek száma összesen					
2020. év	2021. év	2022. év	2023. év	2024. év	2025. év
899	929	878	990	907	1060

2. sz. táblázat *Közvetítői ügyek száma összesen*

Kötelező közvetítés					
2020. év	2021. év	2022. év	2023. év	2024. év	2025. év
402	452	469	699	570	753

3. sz. táblázat *Kötelező közvetítés*

Önkéntes közvetítői ügy családjogi perekben					
2020. év	2021. év	2022. év	2023. év	2024. év	2025. év
321	309	291	193	226	211

4. sz. táblázat *Önkéntes közvetítői ügy családjogi perekben*

A fenti adatok alapján megállapítható, hogy a kötelező közvetítések száma az elmúlt öt évben folyamatosan emelkedett. Ez az emelkedés nemcsak a kötelező közvetítésre utalt ügyek számában, hanem a kötelező közvetítések összes közvetítői ügghöz viszonyított arányszámban is megmutatkozik. Az összes közvetítői ügy magában foglalja valamennyi, polgári-gazdasági-közigazgatási ügyben érkezett közvetítői ügyet. Míg 2020. évben a beérkezett közvetítői ügyek 44,71%-át tették ki a kötelező közvetítések, addig 2025. évben ez az arányszám 71,04%-ra emelkedett. Ehhez képest az önkéntes közvetítői ügyek számában ötéves távlatban alapvetően csökkenést láthatunk. Míg 2020-ban 321-en ügyben fordultak a felek önkéntesen bírósági közvetítőhöz, addig a tavalyi évben már csak 211 ügyben került erre sor. A mélypont 2022. évben volt, mindösszesen 193 ügyben döntöttek a felek úgy, hogy az alternatív vitarendezés bíróságon elérhető formájával élnek. Az elmúlt öt évben valamennyi törvényszék illetékességi területén történt közvetítői eljárásra kötelezés, legmagasabb arányban a Fővárosi Törvényszék területén. Amíg 2020-ban csak 65 ügyben, addig 2025-ben már 186 esetben. 2020-ban a Pécsi

Törvényszék, 2025-ben a Szombathelyi Törvényszék illetékeségi területén csupán egy esetben történt közvetítói eljárásra kötelezés. A családjogi ügyekben önkéntes közvetítói eljárásra lefolytatására az elmúlt ötéves időszakban a Gyulai (2022, 2025) és a Szolnoki Törvényszék (2022,2023) kivételével valamennyi törvényszéken terjesztettek elő a felek kérelmet.

4.2. 2020-2025 között befejezett közvetítói ügyek

A beérkezett ügyek száma mellett jelentőséggel bír a befejezések száma is. A befejezett közvetítói ügyekből arról is képet kapunk, hogy hány ügyben végződött megállapodással az eljárás. Ennek kimutatását az alábbi táblázatok szemléltetik²¹:

Befejezett közvetítói ügyek összesen					
2020. év	2021. év	2022. év	2023. év	2024. év	2025. év
873	991	892	943	957	1058

5. sz. táblázat Befejezett közvetítói ügyek összesen

Befejezett kötelező közvetítói ügyek száma											
2020. év		2021. év		2022. év		2023. év		2024. év		2025. év	
össz	M	össz	M	össz	M	össz	M	össz	M	össz	M
378	122	469	141	464	140	628	168	617	183	741	220

6. sz. táblázat Befejezett kötelező közvetítói ügyek száma

Befejezett önkéntes közvetítói ügy családjogi perekben száma											
2020. év		2021. év		2022. év		2023. év		2024. év		2025. év	
össz	M	össz	M	össz	M	össz	M	össz	M	össz	M
339	100	342	80	292	70	213	61	230	73	216	48

7. sz. táblázat Befejezett önkéntes közvetítói ügy családjogi perekben száma

²¹ Az "össz" megjelölés valamennyi befejezett ügyet jelöli, míg az „M” jelölés az összes befejezett ügyön belül a megállapodással befejezett ügyek számát jelzi.

2020-ban 717 családjogi mediáció került befejezésre, melyből a kötelező közvetítói ügyek 32%-a, míg az önkéntes közvetítói ügyek 29,5%-a fejeződött be megállapodással.

2021. évben a befejezett családjogi közvetítói ügyek száma 811-re emelkedett, a kötelező közvetítések 30%-a, az önkéntes mediációk 23%-a hozott megállapodással járó befejezést.

2022-ben 756-ra csökkent a befejezések száma, 30,17%-a zárult a kötelező közvetítéseknek megállapodással, ez az arányszám az önkéntes mediációknál 24%.

A 2023. év 841 befejezett ügyet hozott, 26,75%, illetve 28,6%-os megállapodási befejezési aránnyal.

2024-ben 847 befejezés, 29,6% a megállapodási arány a kötelező közvetítéseknél, míg 31,7% az önkéntes mediációnál.

A 2025. év nemcsak az elmúlt öt év legmagasabb érkezési, de befejezési számát is hozta. 957 befejezésből 268 ügy fejeződött be megállapodással. 28,5%, a kötelező közvetítési ügyeknél, illetve 22,2% az önkéntes közvetítéseknél a megállapodás aránya.

A statisztikai adatokból összességében az mutatkozik, hogy az elmúlt ötéves időszak alatt a megállapodások 30%-ban kötődnek a kötelező közvetítésre utalt ügyekben. A felek önkéntes elhatározásából indult közvetítói eljárások átlagban 25%-ban végződnek megállapodással.

Mindenképpen le kell szögezni, hogy a közvetítói eljárások eredményessége nemcsak a megkötött megállapodásokban mérhető. Nincsenek statisztikai adatok azokra a sikerekre, amelyek a felek közötti kommunikáció megindulását, normális hangvételbe terelését hozzák.

A vizsgált időszak első három évében a kötelező közvetítésre utalt eljárások tekintetében a Kecskeméti Törvényszéken jött létre legtöbb megállapodás 2020. évben 26, 2021. évben 36, míg 2022. évben 32 megállapodás született. 2023. évben a Budapest Környéki Törvényszéken 41 kötelező közvetítés fejeződött be megállapodással, 2024. évben 38 ügyben lett megállapodás. 2025. évben a Fővárosi Törvényszéken kötött a legtöbb megállapodás kötelező közvetítés során: 49 darab.

A statisztika felsorakoztat adatokat arra nézve is, amikor a felek között nem zárult megállapodással a kötelező közvetítés: 2020. évben a Gyulai, a Szolnoki és a Szombathelyi Törvényszéken, 2021. évben a Zalaegerszegi Törvényszéken, 2022. évben a Debreceni és a Szombathelyi Törvényszéken, 2023. és 2025. évben a Szombathelyi és a Zalaegerszegi Törvényszéken végződött megállapodás nélkül a közvetítói ügy.

V. A gyermek részvétele a mediációban

A tanulmány ezen fejezetében ismertetésre kerül a gyermek mediációban való meghallgatásának jogi környezete, a gyermek bevonásához szükséges módszertan, továbbá részletesen foglalkozom a CEPEJ 2025 decemberében e körben adott iránymutatásával. Ezen túlmenően bemutatom a bírósági közvetítők gyermek mediációban történő meghallgatásával kapcsolatos tapasztalatait.

5.1 A gyermek mediációban való meghallgatásának jogi környezete

A fejezet egyes alpontjaiban kifejtett nemzetközi szabályok megteremtik a gyermek mediációban történő részvételének lehetőségét, ezzel szemben a hazai szabályozásból nem vezethető le a gyermek mediációba történő bevonhatósága: arra sem a Kvtv, sem a Pp., de még a Ptk. sem tartalmaz egyértelmű rendelkezést.

5.1.1. Az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye

Gyermekjogi szempontból talán az egyik legfontosabb nemzetközi dokumentum az ENSZ Közgyűlése által 1989. november 20-án, New York-ban elfogadott Egyezmény a Gyermekek Jogairól (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény), melynek rendelkezéseit az 1991. évi LXIV. törvény emelte be a magyar jogrendszerbe, így annak figyelembevétele a kiskorú gyermeket érintő minden eljárásban jogalkalmazói kötelezettség.²² A Gyermekjogi Egyezmény az első olyan nemzetközi jogi dokumentum, mely a gyermekek jogait katalogizálja, a gyermekek jogaival és védelmével átfogóan foglalkozik. Az Egyezmény segített annak a felfogásnak a terjedésében, „hogy a kiskorú gyermek nem tárgy, hanem olyan érintettje a vele kapcsolatos eljárásoknak, akiért mind a szülei, mind a hatóságok, intézmények felelősséggel tartoznak.”²³ Az Egyezmény ugyanis a 3. cikkében akként rendelkezik, hogy a szociális védelem köz- és magánintézményei, a bíróságok, a közigazgatási hatóságok és a törvényhozó szervek minden a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenek felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban. A fordítás alapján a gyermek mindenek felett álló érdekére hivatkozik az anyagi jogi törvényünk és a bírói gyakorlat is, ugyanakkor érdemes inkább a gyermek legfőbb érdeke, avagy legjobb érdeke kifejezéseket használni. Nemcsak azért, mert ez a megfogalmazás tükrözi leginkább a „best interest” of the child Egyezmény szerinti szöveget,

²² Tóth Barbara: A gyermek véleménynyilvánításhoz való joga az őt érintő polgári eljárásokban. *Magyar Jog* 2025/12. 813. oldal

²³ Éliás Eszter- Gyengéné Nagy Márta- Jeles Judit- Kiss Károly- Kőrös András- Krémer András: A bírósági közvetítésről – Mindenkinék (szerk: Gyengéné Nagy Márta, Kőrös András) HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2016. 59. oldal

hanem alapjogi szempontokat figyelembe véve sem szerencsés a mindenk felett álló érdek használata.

A Gyermekjogi Egyezmény 12. cikke rendelkezik a gyermek meghallgatásához fűződő jogáról, mely szerint „az Egyezményben részes államok az ítélőképessége birtokában lévő gyermek számára biztosítják azt a jogot, hogy minden őt érdeklő kérdésben szabadon kinyilváníthassa véleményét; a gyermek véleményét figyelemmel korára és érettségi fokára, kellően tekintetbe kell venni. Ebből a célból nevezetesen lehetőséget kell adni a gyermeknek arra, hogy bármely olyan bírói vagy közigazgatási eljárásban, amelyben érdekelt, közvetlenül vagy képviselője, illetőleg arra alkalmas szerv útján, a hazai jogszabályokban foglalt eljárási szabályoknak megfelelően meghallgassák.” Az ENSZ Gyermekjogi Egyezmény 12. cikkéhez fűzött átfogó kommentárral összhangban minden olyan folyamatnak, amelyben a gyerekeket és fiatalokat meghallgatják, átláthatónak és informatívnak, önkéntesnek, tiszteletteljesnek, méltányosnak, a gyerekek életével kapcsolatosnak, gyermekbarát környezetnek, befogadónak (megkülönböztetés mentesnek), képzéssel támogatottnak, biztonságosnak és kockázatérzékenynek, valamint számonkérhetőnek kell lennie.²⁴ A Gyermekjogi Egyezmény a gyermek legfőbb érdeke és meghallgatáshoz való joga mellett további két zsinórmértéket fogalmaz meg, melyek a jog az élethez és fejlődéshez (6.cikk), továbbá a diszkrimináció tilalma (2.cikk.). „Az Egyezményben részes államok tiszteletben tartják és biztosítják a joghatóságuk alá tartozó gyermekek számára az Egyezményben lefektetett jogokat minden megkülönböztetés, nevezetesen a gyermeknek vagy szüleinek vagy törvényes képviselőjének faja, színe, neme, nyelve, vallása, politikai vagy más véleménye, nemzeti, nemzetiségi vagy társadalmi származása, vagyoni helyzete, cselekvőképtelensége, születési vagy egyéb helyzete szerinti különbségtétel nélkül. Az Egyezményben részes államok megteszik a megfelelő intézkedéseket arra, hogy a gyermeket hatékonyan megvédjék minden, bármely formában jelentkező megkülönböztetéstől és megtorlástól, amely szülei, törvényes képviselői, vagy családtagjai jogi helyzete, tevékenysége, véleménynyilvánítása vagy meggyőződése miatt érhetné őt.” A megkülönböztetés-mentesség fenti szabályából következően a gyermek meghallgatása nem köthető életkorhoz, éppen ezen alapelv betartása érdekében köti a meghallgatást az ítélőképesség meglétéhez.

²⁴ Herczog Mária: Kézikönyv a gyerekek részvételéről 25. oldal <https://csagyi.hu/wp-content/uploads/2025/09/Herczog-Maria-Kezikonyv-a-gyerekek-reszvetelerol-2025.pdf> Felhasználás ideje: 2026. április 18.

5.1.2. A Brüsszel IIb Rendelet gyermek meghallgatását érintő rendelkezései

A Brüsszel IIb Rendelet megteremti a gyermek öt érintő eljárásokban való részvételének jogi kereteit. A gyermek véleménynyilvánításhoz való jogát rögzítő 21. cikk kimondja, hogy a tagállamok bíróságainak a nemzeti joggal és eljárásokkal összhangban biztosítaniuk kell, hogy az ítélőképessége birtokában lévő gyermek valódi és tényleges lehetőséget kapjon arra, hogy az eljárás alatt akár közvetlenül, akár képviselőn vagy megfelelő szerven keresztül szabadon kifejezhesse véleményét, egyúttal a gyermek korára és érettségi fokára figyelemmel kellően tekintetbe kell vennie a gyermek véleményét. A Gyermekjogi Egyezmény szövegét átemelve a Brüsszel IIb Rendelet is az ítélőképessége birtokában lévő gyermek meghallgatását teszi elengedhetlenné, emellett a meghallgatáshoz valódi és tényleges lehetőség biztosítását kéri a tagállamoktól. A Rendelet 39. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy a szülői felelősségi ügyekben hozott határozatok elismerése megtagadható, ha meghozatalukra anélkül került sor, hogy az ítélőképessége birtokában lévő gyermek számára a 21. cikkel összhangban lehetőséget biztosítottak volna a véleménynyilvánításra, kivéve ha: az eljárás kizárólag a gyermek vagyont érintette, feltéve, hogy e lehetőség biztosítása az eljárás tárgyát figyelembe véve nem volt szükséges; vagy nyomós indokok támasztották alá a meghallgatás mellőzését, figyelembe véve különösen az ügy sürgősségét.

5.1.3. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról²⁵

Az Európa Tanács más érintett területekre – például a gyermekbarát igazságszolgáltatásra és a gyermekbarát szociális szolgáltatásokra – vonatkozó szabályai iránymutatásokat tartalmaznak a tagállamok és a gyerekekkel foglalkozó számos különböző szakember számára az egyes gyerekek meghallgatáshoz való jogának a bírósági és közigazgatási eljárásokban való érvényesítésére vonatkozóan.²⁶

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 2010. november 17. napján elfogadott iránymutatás szerint a gyermekbarát igazságszolgáltatás „olyan igazságszolgáltatási rendszer, amely az elérhető legmagasabb szinten biztosítja a gyermekek jogainak tiszteletben tartását és hatékony érvényesítését, figyelembe véve az alábbiakban felsorolt elveket, megfelelően tekintetbe véve a gyermek érettségét, értelmi szintjét és az ügy körülményeit. Olyan igazságszolgáltatás, amely hozzáférhető, az életkornak megfelelő, gyors, gondos, a gyermekek jogaihoz és szükségleteihez igazodó és azokra koncentrált, tiszteletben tartja a gyermekek jogait,

²⁵ <https://rm.coe.int/16806a4541> Felhasználás ideje: 2026. április 18.

²⁶ Herczog i.m. 26. oldal

beleértve a tisztességes eljáráshoz való jogot, az eljárásban való részvétel és az eljárás megértésének jogát, a magánélet, a családi élet, az integritás és a méltóság tiszteletben tartásához fűződő jogot”

Az igazságszolgáltatás gyermekközpontúságának megítélésekor érdemes azt megvizsgálni, hogy a gyermekeknek milyen elvárásai létezhetnek az igazságszolgáltatási rendszerrel kapcsolatban: - a gyerek érthető és számára kielégítő módon szeretne tájékoztatást kapni arról, hogy mi a jog, hogy az ő konkrét ügyében milyen szabályok alkalmazhatóak és az ügynek milyen jogi rendezése lehetséges; - szeretné tudni, hogy az igazságszolgáltatási rendszerben dolgozók mit tudnak tenni érte; - elvárja a vele kapcsolatba kerülő szakemberektől, hogy megfelelő módon kommunikáljanak vele szóban és írásban.²⁷

Eképpen az alábbi alapelvek érvényesülése elengedhetetlen: részvétel, legfőbb érdek, méltóság, védelem a diszkriminációval szemben, jogállamiság.

A gyermek részvétele mint alapelv, magában foglalja a gyermek tájékoztatáshoz való jogának, az igazságszolgáltatáshoz való megfelelő hozzáféréshez való jogának, valamint azon jogának tiszteletben tartását, hogy a részvételével folyó vagy őt érintő eljárások során kikérjék a véleményét, illetve meghallgassák. Az ajánlás hangsúlyozza, hogy a részvételnek érdeminek kell lennie, ami azáltal biztosítható, ha a gyermek véleményét érettségére figyelemmel megfelelő súllyal veszik figyelembe.

A tájékoztatásnak a gyermek életkorának és érettségének megfelelően, az általa értett nyelven, a nemi és kulturális sajátosságok figyelembevételével kell történnie.²⁸

Az eljárás előtt a gyermeket tájékoztatni kell annak menetéről (többek között, hogy mikor, hogyan, ki fogja meghallgatni) és lehetséges kimeneteléről, a jogairól, a jogai tényleges gyakorlásához szükséges eszközökről, a résztvevők szerepéről és arról, hogy mi fog vele történni az eljárás végén.²⁹

A tájékoztatás mellett garanciális jellegű a gyermek biztonságának biztosítása, minden bírósági és bíróságon kívüli eljárás során védeni kell a gyermeket attól, hogy sérüljön.

A különböző korcsoportokba tartozó gyermekek jogaira és szükségleteire, valamint a gyermekekhez igazított eljárásokra vonatkozóan minden, gyermekekkel foglalkozó szakember számára biztosítani kell a szükséges interdiszciplináris képzést. A gyermekekkel közvetlen

²⁷ Gyurkó Szilvia: Gyermekbarát igazságszolgáltatás – a paradigmaváltás szükségességéről. https://adoc.pub/gyurko-szilvia_gyermekbarat-igazsagszolgalattas-a-paradigmav.html Felhasználás ideje: 2026. április 18.

²⁸ dr. Herold Anikó: Gyermekbarát igazságszolgáltatás. https://www.jogiforum.hu/wp-content/uploads/2023/06/herold-aniko_gyermekbarat-igazsagszolgalattas-ciml.pdf Felhasználás ideje: 2026. április 17.

²⁹ Herold i.m. 8.o

kapcsolatban álló szakembereket a gyermekek korának és fejlettségi szintjének megfelelő kommunikációra, valamint a különösen sérülékeny gyermekekkel való kommunikációra is ki kell képezni.³⁰

5.1.4. A polgári anyagi jogi szabályozás a gyermek meghallgatása körében

Az uniós szabályozás – figyelemmel a Rendelet közvetlen alkalmazandóságára – maga után hozta a Ptk. módosítását. 2022. augusztus 1-jétől ugyanis a bíróságnak szülői felügyelet gyakorlásának rendezése és a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése iránti perben – a szülők meghallgatása mellett – értesítenie kell az ítélőképessége birtokában lévő gyermeket a nyilatkozattétel lehetőségéről. A bíróság a gyermeket közvetlenül vagy szakértő útján hallgatja meg, ha azt a gyermek maga kéri, vagy ha a gyermek meghallgatását indokoltnak tartja. Garanciális szabály, hogy a tizennegyedik életévét betöltött gyermek szülői felügyeletére és elhelyezésére vonatkozó döntés egyetértésével hozható, ez alól kivételt képez, ha a gyermek választása a fejlődését veszélyezteti.³¹ A Ptk. az Egyezmény és a Rendelet szövegének megfelelően az ítélőképessége birtokában lévő gyermek részére írt elő nyilatkozattételről való bírói tájékoztatási kötelezettséget. Az ítélőképességük birtokában lévő gyermekeknek szóló értesítési kötelezettség biztosítja a véleménynyilvánítás lehetőségét és ezáltal azt is, hogy utóbb a magyar bíróságok és gyámhatóságok szülői felügyeletet érintő határozataival szemben ne kerülhessen sor az elismerés megtagadására a rendelet 39. cikk (2) bekezdése alapján.³² Ugyanakkor sem az Egyezmény, sem a Rendelet, sem a Ptk. nem adja meg az ítélőképesség definícióját. A magyar szabályozásban az ítélőképesség fogalom meghatározását kormányrendeleti szinten találjuk, azt a Gyer. határozza meg. *Az ítélőképessége birtokában lévő gyermek* az a kiskorú, aki életkorának és értelmi, érzelmi fejlettségének megfelelően képes – meghallgatása során – az őt érintő tények és döntések lényegi tartalmát megérteni, várható következményeit belátni.³³ Az ítélőképességnél az Egyezmény a gyermek fejlődő képességeire alapoz („evolving capacities”), annak létét nem köti életkorhoz, vélelmezi valamennyi gyermek tekintetében. A magyar szabályozásban ugyanakkor a gyermek fejlettsége mellett láthatunk egy életkori megkötést is. A gyermek meghallgatásával kapcsolatban az is hangsúlyozandó, hogy annak a megítélése, hogy egy gyermek rendelkezik-e ítélőképességgel, a gyermekkel való fizikai találkozást követően állapítható meg, azaz végső soron a gyermek meghallgatása után,

³⁰ <https://rm.coe.int/16806a4541> Felhasználás ideje: 2026. április 17.

³¹ Ptk. 4:171. § (4) bekezdés

³² A Brüsszel IIb rendelet kommentárja 39. cikk 7. pont

³³ Gyer. 2.§ a) pont

kivéve például az igen alacsony életkorú gyermekek, csecsemők esetében.³⁴ Az ítélőképesség vizsgálatával a bírói gyakorlat is foglalkozik. Az egyik ügyben a másodfokú bíróság az alábbi szempontok alapján nyilvánította ítélőképésnek a gyermeket: a bíróság előtti meghallgatás során nyilatkozata átgondolt, megfontolt és kellően indokolt volt, életkora, annak megfelelő értelmi, érzelmi érettsége, intelligens előadásmódja, megnyilvánulásai alapján a saját sorsáról képes önállóan véleményt nyilvánítani. Ebből következően az életéről szóló döntésnél a véleményének kiemelt jelentőséget kell tulajdonítani.³⁵

5.2. A gyermek meghallgatása – Lundy modell

A gyermek részvételének két fő összetevője van a Lundy modell szerint: egyrészt lehetőséget biztosítani számára, hogy kifejezze a véleményét, másrészt a véleményét kellő súllyal figyelembe is kell venni a döntéshozatal során.³⁶ Laura Lundy professzor szerint a Gyermekjogi Egyezmény 12. cikkének helyes alkalmazása négy alapvető tényező együttes érvényesülését kívánja meg, melyek a tér (space), a hang (voice), a hallgatóság (audience), és a befolyás (influence).³⁷

1. Tér

Olyan biztonságos és elfogadó légkört kell teremteni, amelyben a gyermek kialakíthatja és szabadon kifejezheti saját véleményét, félelem nélkül megnyilvánulhat. Hazánkban a gyermek meghallgató szobák hivatottak biztosítani ezt a biztonságos környezetet. Ez a védett tér tág értelmezésben azt is magában foglalja, hogy a gyermek számára biztosítani kell a választás lehetőségét, hogy szeretne-e és ha igen, akkor milyen módon szeretne bekapcsolódni az eljárásba.

2. Hang

A véleménynyilvánítás és a meghallgatáshoz fűződő jog minden gyermeket megillet, aki bármilyen módon, legyen ez akár segítség mellett, képes kifejezni a gondolatait, véleményét. A gyermeket segíteni kell abban, hogy az adott helyzetben a neki legmegfelelőbb módon fejezhesse ki magát. A szóbeli kifejezésmód mellett ez történhet írásban is, akár rajz formájában. Elsősorban a felnőttek képzésére kell fókuszot helyezni ahhoz, hogy megértsék a gyermeket, megtanulják, miként lehet a gyermeket a vélemény kifejezésre juttatásában segíteni.

³⁴ Wopera Zsuzsa: Szülői felügyeletet érintő perek - új utakon. In: Bodzási Balázs (szerk.): Jogászegyleti Értekezések 2022. Budapest, Magyar Jogász Egylet, 2022. 395. oldal

³⁵ Kúria Pfv.20.263/2024/5. ítélet 34. pontja

³⁶ Visontai-Szabó Katalin: A gyermek meghallgatása a bírósági eljárásban. https://acta.bibl.u-szeged.hu/69152/1/polay_068_515-526.pdf Felhasználás ideje: 2026. április 18.

³⁷ Lásd bővebben: Lundy, Laura: Voice is not enough. Conceptualising article 12 of the United Nations Convention of the Rights of the Child. British Educational Research Journal, Vol 33. No. 6. 2007. December, 927-942.

3. Hallgatóság

Amellett, hogy a gyermek szabadon kifejezésre juttathatja véleményét, az is szükséges, hogy ezt a véleményt értő figyelemmel meghallgassák, odafigyeljenek rá. Ez a meghallgatás tehát aktív figyelmet kíván. A meghallgatást végző felnőtt felelőssége, hogy segítse a gyermek véleményét közvetíteni, kihangosítani.

4. Befolyás

A gyermek bevonásának a leglényegesebb eleme, hogy véleményüknek érdemi befolyása legyen a döntéshozatalra.³⁸ Véleményét tisztelni kell, komolyan kell venni, mérlegelni kell a szempontjaikat. A döntéshozatal folyamatának a gyermek számára is átláthatónak kell lennie, meg kell ismernie, hogy mi történt a véleményével. Tudnia kell, hogy az őt érintő döntés mi alapján került meghozatalra, mennyiben került figyelembevételre, illetve mellőzésre a véleménye.

5.3. A gyermek mediációba történő bevonásának szempontrendszere

A mediációba történő bevonása által érvényesülnek a gyermek a meghallgatásához és véleménynyilvánításhoz fűződő jogai, ezen túlmenően a gyermek mediációban való részvétele lehetővé teszi, hogy a gyermek kívánságait megismerje a mediátor, illetve akár a szülők is. Adódhat ugyanis az a helyzet, amikor a szülők nincsenek tisztában a gyermek valós véleményével, avagy azt már saját nézőpontjukon keresztül értelmezik és hamis képet kapnak. A gyermek mediáció keretében elmondott véleménye segítheti a szülőket abban, hogy a saját álláspontjukról elmozduljanak a közös megoldás felé. A gyermek igényeinek megismerése segíti továbbá a szülőket annak meghatározásában, hogy a szóba jöhető megoldási javaslatok közül melyik szolgálja leginkább a gyermek legjobb érdekeit.

2016 januárjában a Partners Hungary Alapítvány mediációs csapata munkacsoportot hozott létre különböző alapképzettséggel (pszichológus, jogász, szociális szakember, pedagógus) rendelkező mediátorokból. A munkacsoport célja, hogy az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának ajánlására, valamint a hazai jogszabályi változásokra reagálva egy szakmai ajánlást fogalmazzon meg a gyermek válási mediációba történő bevonásával kapcsolatban.³⁹

³⁸ Visontai-Szabó i.m. 518.o

³⁹ Kukity Krisztina, Juhász Éva, Hunyadi Krisztina (2017): A mediáció kérdése: A gyermek helye a válási mediációban. AKV Európai Szemle, 2017/1. szám 98-105.o. https://adreuope.uni-miskolc.hu/files/92/ADR-Europe-2017-1_munkacsop.pdf

A Partners Hungary Alapítvány Mediációs munkacsoport által kidolgozott, A gyermek szerepe a válási mediáció során című szakmai ajánlás - tervezet szerint a gyermek bevonásának a következő szintjei vannak:

- nem beszélnek a gyermek szükségleteiről, érdekeiről,
- csak a szülők kezdeményezésére és igénye szerint beszélnek a gyermek szükségleteiről, érdekeiről,
- a mediátor a gyermek közvetlen bevonása nélkül segít a szülőknek abban, hogy a gyermek szükségleteit, érdekeit feltárják és azokra fókuszáljanak,
- a szülők mindent meg tudnak beszélni, képesek felmérni és figyelembe venni a gyermek szükségleteit, érdekeit,
- a szülők szakértővel beszélnek a gyermekről,
- szakértő beszél a gyermekkel, és ő hozza be a gyermek érdekeit a folyamatba (elmondja a mediátornak külön, vagy a mediációs ülésen),
- a mediátor beszél a gyermekkel, és ő viszi az információt a szülőkhöz,
- a mediátor beszél a gyermekkel egy segítő jelenlétében, és a mediátor viszi az információt a szülőkhöz,
- a mediátor beszél a gyermekkel és utána következik az együttes ülés (szülők, gyermek),
- mediációs ülés a szülőkkel, utána, a folyamat egy adott pontján szülők-gyermek közös ülés,
- mediáció a szülőkkel és a folyamat végén közös mediációs ülés a gyermek részvételével, ahol a már kész megállapodást beszélnek meg közösen,
- rögtön az első alkalommal a szülők és a gyermek közös mediációs ülésen vesznek részt.⁴⁰

Elengedhetetlen rögzíteni, hogy a gyermek bevonása esetén a mediátornak tisztáznia kell a gyermekkel, hogy a döntést a szülei hozzák meg, a mediátor pedig arra ösztönzi a szülőket, hogy a döntésük meghozatalakor a megosztott gyermeki álláspontot, véleményt a legfőbb érdekével összhangban a lehető legmesszemenőbbig vegyék figyelembe. A gyermek véleménynyilvánításhoz való jogának biztosítása mellett csak akkor vonható be a mediációba, ha a folyamat egésze alatt a mediátor képes biztosítani a gyermek biztonságát. A gyermek biztonságának biztosítása kérdésében az alábbiakat kell a mérlegelés körébe vonni:

Képes-e mediátor:

- megítélni a szülők érzelmi szintjét
- megítélni, hogy milyen érzelmi viharok várhatóak az ülésen

⁴⁰ Partners Hungary Alapítvány Mediációs munkacsoport: A gyermek szerepe a válási mediáció során. Szakmai ajánlás – tervezet. 2017. március, 6. oldal

- megítélni, hogy mennyire nyílt a szülők kommunikációja
- felismerni, ha a szülői játszma részeként használnák a gyermeket
- megítélni a gyermek értelmi, érzelmi fejlettségét (előre, és a folyamat alatt)
- megjósolni és kezelni a gyermek érzelmi megnyilvánulásait
- megjósolni és kezelni a szülők érzelmi megnyilvánulásait
- hatást gyakorolni a mediáció alatti szituációkra
- hatást gyakorolni a mediáció utáni szituációkra.⁴¹

A gyermekkel való kommunikáció során a következő szempontokra ajánlott a közvetítőnek odafigyelnie:

- hangsúlyozni kell azt, hogy a gyermek biztonságban van, ezért növelni kell a komfortérzetét például hangszín vagy térköz szabályozással,
- a bemutatkozásnál célszerű közölni vele, hogy meddig tart a beszélgetés,
- érdeklődőnek, nyitottnak kell lenni,
- életkorának megfelelően kell vele kommunikálni,
- hangsúlyozni kell az elvárás mentességét,
- semleges, majd a mindennapok témáját említeni, például hogyan telt a napja,
- indirekt kommunikáció alkalmazása a célszerű,
- a gyermek időt kérhet, megmondhatja, mit lehet közölni a szülőkkel.⁴²

Érdemes tisztázni azt is, hogy a mediátornak milyen kompetenciákkal kell rendelkezni egy olyan mediációs eljárásban, amelyben a gyermek is bevonásra kerülhet: a) magas szintű kommunikációs módszertani jártasság, b) függetlenség, c) keretek tartása, d) felelősség a folyamatért, e) jövőorientáltság, f) nondirektivitás, g) direktivitás, h) nyitottság a különféle megoldásokra, i) interkulturális érzékenység, j) érzések megértése, k) személyközpontúság, l) gyermekközpontúság, m) kompetenciahatárok tisztelete, n) empátia.⁴³

Magyarországon nincs egységes szakmai álláspont a gyermek mediációs eljárásban történő bevonhatósága kérdésében.⁴⁴ Lényeges, hogy a mediátor rendelkezzen a gyermek meghallgatásához szükséges kompetenciákkal, a gyermek meghallgatása témájában megfelelő

⁴¹ Kukity-Juhász-Hunyadi i.m. 106. oldal

⁴² Szabó Anikó: A gyermek szerepe a családjogi mediációban In: BÍRÓ ÉS MEDIÁTOR VÁLOGATOTT TANULMÁNYOK A KÖZVETÍTŐI ELJÁRÁS ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI KÉRDÉSEIRŐL szerk: Glavanits Judit UNIVERSITAS-GYŐR Nonprofit Kft. 2020., 194-195. oldal

⁴³ Rúzs Molnár Krisztina (szerk.): A válási mediáció a gyermek szempontjából. 1. sz. melléklet. Szegedi Tudományegyetem ÁJK, Szeged, 2018, 75. oldal

⁴⁴ Csemáné Várad Erika – Németh Zoltán: A gyermek részvétele a (közvetítői) mediációs eljárásban, különös tekintettel a polgári és büntetőeljárásra Fontes Iuris 6.évf. 2020/1. szám 12. oldal

képzésben részesüljön. Szempontok, kritériumok rendelkezésre állnak, ezek és az ügy összes körülményét mérlegelve a mediátor maga dönt a gyermek bevonásáról.

5.4. Útmutató a gyermekek részvételéről a családi mediációban (Gyermekebefogadó mediáció) az Európa Tanács tagállamaiban

A CEPEJ 2025 decemberében fogadta el a gyermekebefogadó mediációról szóló dokumentumot⁴⁵, melynek célja, hogy a gyermek részvételével megvalósuló mediáció célját és folyamatát megértesse a tagállamokkal és népszerűsítse a mediáció ezen fajtáját. Magát a gyermekebefogadó mediációt a családi mediáció különleges formájaként definiálja, melyben kifejezetten a gyermek meghallgatására képzett mediátor külön eljárásban meghallgatja a gyermek nézeteit, véleményét és kívánságait a szülei között folyamatban lévő őt érintő mediációs eljárással és a készülő megállapodással kapcsolatban. Ebben a mediációban a gyermeknek lehetősége nyílik arra, hogy kifejezze gondolatait, érzéseit, aggodalmait és javaslatot fogalmazzon meg az őt érintő megállapodással kapcsolatban anélkül, hogy a döntés felelőssége őt terhelné. Hasznosnak bizonyulhat a gyermek bevonása különösen akkor, amikor az egyik szülőjével ellehetetlenült a kapcsolata, hiszen kívülálló harmadik személynek adhatja meg a saját magyarázatát arra, hogy miért nem működik a kapcsolattartás, ő maga miben látja a szülővel való kapcsolatának mélypontról való kimozdítását.

A gyermekebefogadó mediáció elvei összhangban vannak a családi mediáció elveivel, ugyanakkor a gyermeki részvétel sajátos jellegére figyelemmel többlet-alapelvek érvényesülését is megköveteli.

Törekedni kell a biztonságra minden résztvevő tekintetében. A mediáció megkezdése előtt és a folyamat során is ellenőrizni kell, hogy van-e bármilyen jel, ami családon belüli erőszakra utal, illetve, hogy a gyermek veszélyben van-e. Ezen körülmények felismerése esetén nem maradhat el a mediátor részéről a jelzési kötelezettség. A biztonság ellenőrzése mellett mérlegelni kell azt is, hogy a család fennálló dinamikájában valóban a mediáció-e a megfelelő eljárás, hiszen fennállhat olyan hatalmi egyensúly-eltolódás, amelyet a mediáció során nem lehet hatékonyan kezelni, elképzelhető, hogy a felek nem motiváltak abban, hogy vitájukat peren kívül rendezzék, avagy nem motiváltak abban, hogy a gyermek kívánságát tekintetbe vegyék. Ezen esetekben nem feltétlenül a közvetítői eljárás lesz a felek számára a legjobb megoldás. Az önkéntes részvétel kulcsfontosságú alapelv, a feleket lehet ösztönözni a gyermekebefogadó

⁴⁵ <https://rm.coe.int/cepej-2025-17-guide-cim-en-pour-publication/488029d234> Felhasználás ideje: 2026. április 18.

mediációra, azonban semmi esetre sem rendelhető el a gyermek részvétele. Az útmutató szerint a mediátornak mindkét szülő írásos beleegyezését kell kérnie a gyermek részvételéhez. Amennyiben a szülők hozzájárultak a gyermek részvételéhez, úgy a mediátor meghívót küldhet a gyermeknek. Egyértelművé kell tenni a gyermek számára, hogy a mediációban való részvétele önkéntes, a meghívást szabadon elfogadhatja vagy visszautasíthatja. A titoktartás alapelve szerint a mediátor nem rögzítheti a gyermek álláspontját, sőt azt is magában foglalja, hogy a gyermek kívánsága szerint a mediátor a saját szavaival adja át a szülőknek a gyermek által elmondottakat annyiban, amennyiben a gyermek ezt kéri. Kifejezetten fontos, hogy a mediátor a gyermekkel való beszélgetés során megőrizze a pártatlanságát, semlegesnek kell maradnia az eljárás kimenetelével kapcsolatban. Nem léphet fel a gyermek képviselőjeként, szerepe a szülők közötti kommunikáció segítése és együttműködésük ösztönzése, anélkül, hogy véleményét kifejezné, tanácsot adna, avagy az általa kívánt eredmény felé terelné a feleket. A gyermekbefogadó mediáció sajátos jellegéből adódó többlet alapelv annak rögzítése, hogy a döntés a szülőknél marad. Ezen alapelv lényege abban áll, hogy a gyermek a mediáció során kifejezi véleményét, de a döntésben nincs felelőssége. A közvetítőnek arra kell ösztönöznie a szülőket, hogy a gyermek véleményét teljes mértékben figyelembe vegyék döntéseik meghozatalakor, a megállapodás megkötésekor. A közvetítőnek ügyelnie kell arra is, hogy ne keltse azt a reményt a gyermekben, hogy az általa kívánt megoldás fog megvalósulni. Világossá kell tenni a gyermek számára, hogy a mediáció eredményéért felelősség nem terheli. A gyermekbefogadó mediáció további sajátos alapelve a sokszínűség, mely abban áll, hogy megkülönböztetés nélkül valamennyi gyermek számára biztosítani kell a részvétel lehetőségét, legyen akár fogyatékossgal élő, vagy gyermekvédelmi gondoskodásban élő.

A CEPEJ útmutatója szerint a gyermekbefogadó mediációt gondosan meg kell tervezni és az alábbi szakaszok szerint kell lefolytatni:

1. szakasz: A mediátor elmagyarázza a gyermekbefogadó mediáció céljait, elveit, előnyeit és ha a szülők egyetértenek, úgy kéri a hozzájárulásukat ahhoz, hogy a gyermeknek a részvétel lehetőségét felajánlja. A szülőknek a hozzájáruló nyilatkozat mellett meg kell erősíteniük, hogy a gyermeket nem fogják befolyásolni abban, hogy mit mondjon a közvetítőnek, továbbá nem kérdőjelezi meg, illetve bírálják a gyermek véleményét.

2. szakasz: A mediátor a szülőkkel együtt megvizsgálja a gyermek részvételének lehetséges időzítését (a mediáció mely szakaszában kerüljön sor a gyermek meghallgatására), illetve a részvétel lehetőségeit. Az útmutató hangsúlyozza, hogy a gyermek meghallgatását csak erre külön képzett mediátor végezheti, így az az eset is előállhat, hogy a szülők közötti mediáció vezetését végző és a gyermeket meghallgató mediátor személye elválik egymástól. Tisztázni

kell, hogy a testvérek együtt, vagy egymástól elkülönülten kerüljenek meghallgatásra, sor kerüljön-e szülőkkel közös ülésre, ami a gyermek bemutatását, megnyugtatót célzó.

3. szakasz: Meghívó küldése a gyermeknek, melyben a mediátor elmagyarázza a találkozó célját, felvilágosítja, hogy szabadon elmondhatja véleményét, avagy visszautasíthatja a részvételt.

4. szakasz: Ha a gyermek elfogadja a meghívást, meg kell kérdezni a meghallgatással kapcsolatos preferenciáit: együtt hallgassák meg a testvéreivel, vagy külön. A meghallgatás kezdetén a mediátor elmagyarázza a találkozó célját, tájékoztatást ad a titoktartásról, kéri, hogy a gyermek döntse el, hogy szeretné-e, hogy az általa elmondottakat a közvetítő a szülei tudomására hozza. Ezek tisztázást követően kerül sor arra, hogy a gyermek szabadon beszéljen gondolatairól.

5. szakasz: A gyermek kérésének megfelelően a mediátor megosztja a gyermek által elmondottakat a szülőkkel, mely történhet a szülők együttes jelenlétében, külön-külön, vagy a gyermekkel közös ülésen is.

6. szakasz: A mediátornak további beszélgetést kell ajánlania a gyermeknek, figyelemmel arra, hogy változhat a családi helyzet, a gyermek véleménye. Ez esetben a szülői beleegyezést meg kell erősíteni.

A CEPEJ intézkedéseket is megfogalmaz a gyermekbefogadó mediáció előmozdítása érdekében: az államoknak biztosítaniuk kell, hogy a családi mediáció során a gyermekek lehetőséget kapjanak arra, hogy kérésükre közvetlenül meghallgassák; a gyermekek meghallgatását végző mediátoroknak speciális képzettséggel kell rendelkezniük; az államokat arra ösztönözik, hogy támogassák a gyermekbefogadó mediációt, biztosítsák annak hozzáférhetőségét és magas színvonalát, építsék be a jogászok képzési programjába; megfontolás tárgyává kell tenni a nyilvános tudatosságnövelő kampányokat, hogy segítsék a szülőket abban, hogy elfogadják és figyelembe vegyék a gyermekek véleményét vagy javaslatait.

5.5. Bírósági közvetítők tapasztalatai a gyermek mediáció keretében történő meghallgatásáról

Kísérletet tettem annak feltérképezésére, hogy hazánkban milyen gyakorlata van a gyermek mediációban való meghallgatásának. A kutatás kizárólag a bírósági közvetítésre terjedt ki, így a piaci alapú közvetítés során megvalósult gyermek-meghallgatások tapasztalatairól nem ad számot.

Az OBH által vezetett bírósági közvetítői névjegyzékben szereplő 98 bírósági közvetítő bevonásával 2026. április 1-15. közötti időszakban készült felmérés az alábbi kérdésekből álló kérdőív kitöltéséből állt:

- 1.) Mióta lát el bírósági közvetítői tevékenységet?
- 2.) Bírósági közvetítői tevékenysége során volt-e példa gyermek meghallgatására a mediációban?
Amennyiben a 2. kérdésre igen a válasz:
- 3.) Mennyire jellemző a gyermek mediációba történő személyes bevonása, a gyermek meghallgatása?
- 4.) Milyen körülmény vezet a gyermek bevonására?
- 5.) Milyen életkorú gyermekek kerülnek bevonásra?
- 6.) A gyermek meghallgatására a felek együttes jelenlétében vagy külön eljárásban kerül sor?
- 7.) A gyermek véleménye, előadása hozzásegíti-e a feleket a megállapodás létrehozásához?
- 8.) Részt vett-e Ön a gyermek meghallgatásához kapcsolódó speciális képzésen?
- 9.) Gyermekek meghallgatásának tapasztalatai
- 10.) Egyéb, a gyermek mediáció keretében történő meghallgatása körében fontosnak ítélt észrevételek

A kérdőívet 28 fő bírósági közvetítő töltötte ki, mely a 28,6 %-os kitöltési arányt jelent.

A kérdőívet kitöltők 86%-a több, mint 5 éve lát el közvetítői tevékenységet (24 fő), 11%-uk 1-5 éves tapasztalattal rendelkezik, míg egy fő kevesebb, mint egy éve bírósági közvetítő.

A válaszadók fele (24 fő) hallgatott meg gyermeket a mediáció során, 9-en úgy nyilatkoztak, hogy a gyermek bevonása nem gyakori, 5-en eseti jellegűként értékelték a gyermek meghallgatását. A válaszadók jellemzően úgy nyilatkoztak, hogy a gyermek meghallgatására a felek egyikének, vagy mindkettejük kérelmére kerül sor, de több válaszadó is azt jelölte meg, hogy a gyermek kérésére döntött meghallgatása felől. Két fő bírósági közvetítő erre irányuló kérelem nélkül, saját meggyőződése alapján döntött a gyermek bevonása mellett. A meghallgatott gyermekek életkorát illetően a legfiatalabb mediációba bevont gyermek 7 éves volt, a legidősebb már nagykorú, aki gyermek tartása iránti perhez kapcsolódóan maga kérte a mediációban való meghallgatását. Kisiskoláskortól egészen felnőttkorig 7-17 év kor közötti gyermekek kerültek meghallgatásra. A gyermeket meghallgató bírósági közvetítők 85%-a nyilatkozott úgy, hogy a gyermeket külön eljárásban hallgatták meg, míg 15%-uk a gyermeket a felek együttes jelenlétében hallgatta meg. Egyöntetű volt a válaszadás abban, hogy a gyermek

meghallgatása hozzásegíti a feleket a megállapodás létrejöttéhez. A gyermeket meghallgató bírósági közvetítők 57%-a nem vett részt gyermek meghallgatására irányuló speciális képzésen, a 14 válaszadóból csupán 6-an bírnak speciális képzési háttérrel.

A gyermek meghallgatása körében szerzett tapasztalatokról az alábbiak szerint számoltak be:

„Közvetlen, őszinte beszélgetés volt, de lelkileg mégis megterhelő.”

„Minden eddigi esetben pozitív volt.”

„Kommunikatív volt és őszinte.”

„Külön felkészülést igényelt, előre megtervezett kérdésekkel is készültem, figyelni kellett, hogy ne tartson sokáig, ne legyen megterhelő a gyermek számára.”

„Segített a szülőknek a döntésben.”

„A gyermekmeghallgatás ritka, általában nagyobb gyermekek esetében kerül rá sor, és mindig a helyzettől és a gyerektől függ, hogy mi a tapasztalat. Általában szokott segíteni a gyermek véleményének meghallgatása, de az nem döntő, legfeljebb a feleknek. A közvetítőnek legfeljebb segítség. Főszabály szerint nem célszerű a gyereket meghallgatni a közvetítés folyamatában.”

„16 éves érett gondolkodású gyermek volt így nem volt klasszikus gyermek meghallgatás. Elmondta mit szeretne és a szülők is meghallgatták.”

„A titoktartásról biztosítás és a biztonság megteremtése után a gyermek meghallgatása eredményes volt, sok új tény derült ki a meghallgatás során.”

„Rendkívül hasznos volt. Sikerült őszinte, bizalomteljes légkört kialakítani. Segítette a felek álláspontjának közelítését.”

„A gyermekek pozitívan élik meg, hogy meghallgatják őket is, és nem őket kihagyva születik döntés. Az különösen segít, hogy egy olyan személynek mondhatják el a véleményüket, aki független a szülöktől. Szívesen és többségében könnyen beszélnek az elképzeléseikről.”

„A gyermekek sokszor azt mondják el, amit az egyik szülővel megbeszéltek. Ha saját véleményt. érzést mondanak el, akkor kérik, hogy ezt ne láthassák, vagy hallhassák a szülők. Nehéz megállapítani, hogy mikor teljesen őszinte a gyermek.”

„Nagyon jók a tapasztalatok, de nagyon nagy óvatosság és körültekintés szükséges a gyerekek meghallgatásához, hogy ne okozzunk nekik se sérülést se lelki megterhelést. Nagyon fontos a bizalom kiépítése a kötetlen beszélgetés az elején és az óvatos feltáró kérdések anélkül, hogy a szülők közötti választás kényszere bármilyen formában felmerülne. Szerintem érdemes hangsúlyozni, hogy mi nem fogunk semmilyen döntést hozni az ügyben csak segíteni szeretnénk a szüleinek, hogy megegyezésre jussanak és ebben kérjük a gyermek segítségét. Ha elmondja melyik szülővel miket szoktak csinálni és melyikkel milyen gyakran találkozik rá

lehet óvatosan térni, ha látjuk, hogy a gyerek nyitott rá, hogy ha rajta múlna mi lenne a jó melyik szülőjével mikor, milyen gyakran tudná elképzelni, hogy találkozzon. Én általában együtt kértem a feleket, hogy a gyermekkel együtt jöjjenek, de addig amíg a meghallgatás tart, kint várákznak. Amikor a szülők visszajönnek és gyerek megy ki akkor tájékoztatom őket a tapasztalatokról (előre a gyerekekkel mindig megbeszélem, hogy mi az, amit elmondhatok a szüleinek van-e olyan amit nem szeretne, hogy tudjanak). A szülők 99%-ban elfogadják, amit a gyerek szeretne, főleg úgy, hogy egy elfogulatlan ember mondja ezt ki, nem a volt párjuk. Így általában ezt követően meg szoktak egyezni.”

„rajzoltatással,közös játékkal,kötetlen beszélgetéssel megnyíltak a gyerekek”

A bírósági közvetítőket a gyermek mediációba történő bevonásával kapcsolatban fontosnak ítélt észrevételeikről is kérdeztem, értékes gondolatokat osztottak meg e körben is az alábbiak szerint:

„Hallottam olyan esetről, ahol meghallgatták a gyermeket, aki megkérdezte, hogy számít-e a véleménye. A válasz természetesen az volt, hogy igen. A gyermek elmondta, hogy ő azt szeretné, ha a szülei kibékülnének. A szülők nem békültek ki. A gyermek kiborult. Szerintem ez egy nagyon jó példa arra, hogy mit szeretne egy szülők közti konfliktusban a gyerek, és arra is, hogy nem kaphatja meg. Azt nagyon értelemmel kell kezelni, hogy milyen ügyben, kinek a jelenlétében, milyen felkészültséggel és mire hallgatja meg a gyermeket akár a közvetítő, akár a perben a bíróság.”

„Sosem szabad olyan szituációba belemenni, ahol választania kell a gyermeknek a szülők között.”

„Fontos, hogy a saját életkorának megfelelően tájékoztassuk a mediáció miben létééről. A segítségét kell kérni a folyamathoz, azonban arról kell biztosítani, hogy szülei ügyében nem őt terheli a felelősség.”

„Fontos a maximális értő figyelem, érdeklődés, kíváncsiság a gyermek élete, érdeklődése, gondolatai iránt általánosan. Ez a bizalom alapja.”

„A gyermek meghallgatása a mediációban sokkal kíméletesebben és kevesebb stresszel terheli (jobban előkészített a felek tekintetében, és gyorsabb) meglátásom szerint a gyermeket, mint a tárgyaláson vagy a szakértői vizsgálat során zajló meghallgatás, így kevesebb feszültséggel terheli az egyébként is szorongásoknak kitett gyermekeket.”

„Az elmúlt 7 évben, ha felmerült közvetítői eljárásban a gyermek meghallgatásának kérdése a félben vagy mindkét félben, inkább célirányos kérdésekkel igyekeztem a felektől megtudni, hogy egyébként a gyermek meghallgatásától mit várnak, főleg azokban a kérdésekben, amelyekben teljesen eltérően gondolkodnak. Ha a felek jelenlétében történik a meghallgatás,

akkor ez a későbbiekben káros is lehet annyiban, hogy alapot adhat az olyan megjegyzésekre "hogya látod a gyerek is megmondta a közvetítő előtt". A szülők jelenléte nélküli meghallgatásra pedig véleményem szerint a bírósági közvetítőnek, aki általában inkább bírósági titkár, nincs kompetenciája, erre a bírósági közvetítésre felkészítő képzés nem elegendő. Azzal a véleménnyel sem értek egyet, hogy "de hát nekem is van gyerekem, tudom milyen egy gyerek"- és emiatt a közvetítő végezhet gyermek meghallgatást. Kompetencia és megfelelő képzés nélkül megítélésem szerint a bírósági közvetítésbe a gyermeket bevonni sok kockázatot rejt, és nem átlátható, kezelhető, hogy ezek hiányában (mármint kompetencia) milyen kárt okozok.”

„Hasznos lenne e körben a mediátorok képzése.”

A beérkezett válaszokból egyértelmű következtetés vonható le arra, hogy a gyermek mediációban történő meghallgatása hozzásegíti a feleket a megállapodás létrehozásához. A bevonására javarészt az egyik, vagy mindkét szülő kérelmére kerül sor, de előfordul az is, hogy a gyermek maga kéri a meghallgatását, vagy a közvetítő az eset összes körülményét mérlegelve maga jut arra az elhatározásra, hogy meghallgatja a gyermeket. A gyermek bevonásának a bírósági közvetítők körében kialakult gyakorlata nem áll összhangban a CEPEJ útmutatójával, a bizottság ugyanis hangsúlyozza, hogy a gyermek bevonására csak a szülők hozzájárulása mellett kerüljön sor. „A közvetítő csupán felhívhatja a szülők figyelmét a gyermek véleményének meghallgatása jelentőségére, és jelezheti, hogy a határozat más tagállamban való elismerésének és végrehajthatóságának feltétele lehet, hogy a gyermekre vonatkozó döntés meghozatalánál a döntést hozó hatóságok figyelembe vették-e a gyermek véleményét”⁴⁶ – eképpen vélekedik dr. Gyengéné dr. Nagy Márta is. A gyermek meghallgatása gondos elő- és felkészülést igényel a közvetítők részéről. A meghallgatás kulcsa a bizalom és biztonság megteremtésében rejlik, amely a gyermek életkorától függően más módszerekkel érhető el. Amennyiben sikerül a gyermekben bizalmat ébreszteni, úgy részéről közvetlen és őszinte válaszok várhatók. Meglepő eredmény volt számomra, hogy a gyermeket meghallgató közvetítők közül nem mindannyian részesültek e téren speciális képzésben, amit álláspontom szerint orvosolni szükséges. A képzés abban is segítséget nyújthat, hogy a közvetítő felismerje, hogy a gyermek a saját álláspontját fogalmazza meg avagy szülői befolyás alatt nyilatkozik.

⁴⁶ Gyengéné dr. Nagy Márta: A gyermek mint érintett részvétele a közvetítői eljárásban. *Családi Jog* 2018/4. szám 7. oldal

Sarkalatos pont annak tisztázása a gyermekkel, hogy nem neki kell döntést hoznia, a véleményével a szüleit segíti abban, hogy a számára legmegfelelőbb döntést meghozhassák.

VI. Záró gondolatok

A családjogi ügyekben folytatott mediáció a gyermek sorsát érintő lényeges kérdések eldöntése és a felek közötti együttműködési készség javítása szempontjából a vitarendezés megfelelő formája. A gyermek érdekében folytatott mediáció nemzetközi szinten átfogóan szabályozott, az Európa Tanács puha jogi eszközei és az Európai Unió –mind a közvetlenül alkalmazandó, mind a nemzeti jogba ültetett– jogforrásai révén a közvetítői eljárás a magyar jogban is szilárd szabályokon nyugszik. A mediáció önkéntességéből fakadóan a felek maguk választhatják a gyermeket érintő jogvitájuk peren kívüli, közvetítő bevonásával történő rendezését, ugyanakkor a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránti perekben a bíróság indokolt esetben kötelezheti a szülőket a szülői felügyeleti jogok megfelelő gyakorlása és a kapcsolattartás szabályozása körében a közvetítőnél való megjelenésre. A tanulmányban bemutatott statisztikai adatokból következően a felek élnek a közvetítői eljárás adta lehetőséggel és a bíróságok is alkalmazzák a kötelező közvetítés jogintézményét. A mediáció kapcsán kiemelendő, hogy ha nem is tudnak megegyezni, a tapasztalatok szerint a közvetítésben való pusztán részvétel is pozitív eredményekkel jár a szülők egymás közötti kommunikációjában.⁴⁷ A jogalkalmazó megteremtette a gyermek mediációs eljárásba való bevonásának jogi kereteit. A gyermek részvételével amellet, hogy a gyermeki jogok, így a véleménynyilvánításhoz és a meghallgatáshoz fűződő jogok aktívan érvényesülnek, a mediáció tényleges céljának –így a megállapodás elérésének– sikerességére is nagyobb esély mutatkozik. A bírósági közvetítők körében végzett felmérés eredményei alapján a gyermekek eljárásba történő bevonása pozitív hatással bír, a gyermek biztonságának megteremtése és a bizalom kiépítését követően a gyermek nyilatkozata hozzásegíti a szülőket a gyermek szükségleteinek felismerésében, a legfőbb érdekének megfelelő döntés meghozatalában. A gyermek meghallgatása megfelelő képzettséget igényel, így elengedhetetlen a gyermek meghallgatását végző közvetítők e téren való képzése, továbbképzése. A bírósági szervezetrendszer oldaláról ebben mindenképpen előrelépés szükséges.

⁴⁷ Szeibert Orsolya: Mediáció jogellenes gyermekelviteli ügyekben. *Családi Jog* 2015/3. szám 41. oldal

Irodalomjegyzék

Az Európai Unióról és az Európai Unió Működéséről szóló Szerződések magyarázata 3. szerk. Osztovits András Complex, 2011.

Civilisztikai Kollégiumvezetők 2017. november 20-21-ei Országos Tanácskozásának 18. állásfoglalása https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/sajto/ckot_171120-21_pp_kerdesor.pdf

Csemáné Várad Erika – Németh Zoltán: A gyermek részvétele a (közvetítői) mediációs eljárásban, különös tekintettel a polgári és büntetőeljárásra In: Fontes Iuris 6. évfolyam 1. szám

Dr. Gyengéné dr. Nagy Márta: A bírósági közvetítés fejlődésének lehetőségei Magyarországon Családi Jog 2014/4.

Dr. Herold Anikó: Gyermekbarát igazságszolgáltatás https://www.jogiforum.hu/wp-content/uploads/2023/06/herold-aniko_gyermekbarat-igazsagszolgalatas-ciml.pdf

Dr. Perlaki Adrienn, Benkovicsné dr. Varga Erika: Mediációtól a közvetítésre kötelezésig, és a kötelező közvetítés bírósági gyakorlata

Éliás Eszter- Gyengéné Nagy Márta- Jeles Judit- Kiss Károly- Kőrös András- Krémer András: A bírósági közvetítésről – Mindenkinék (szerk: Gyengéné Nagy Márta, Kőrös András) HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2016.

Gyengéné Nagy Márta: A gyermek mint érintett részvétele a közvetítői eljárásban Családi Jog, 2018/4.

Gyurkó Szilvia: Gyermekbarát igazságszolgáltatás – a paradigmaváltás szükségességéről https://adoc.pub/gyurko-szilvia_gyermekbarat-igazsagszolgalatas-a-paradigmav.html

Herczog Mária: Kézikönyv a gyerekek részvételéről <https://csagyi.hu/wp-content/uploads/2025/09/Herczog-Maria-Kezikonyv-a-gyerekek-reszvetelerol-2025.pdf>

Karoliny Eszter – Komanovics Adrienne – Mohay Ágoston – Pánovics Attila – Szalayné Sándor Erzsébet: Az Európai Unió joga Budapest-Pécs Dialog Campus 2011.

Kukity Krisztina, Juhász Éva, Hunyadi Krisztina (2017): A mediáció kérdése: A gyermek helye a válási mediációban. AKV Európai Szemle, 2017/1. 98-105.o. https://adreupe.unimiskolc.hu/files/92/ADR-Europe-2017-1_munkacsop.pdf

Lundy, Laura: Voice is not enough. Conceptualising article 12 of the United Nations Convention of the Rights of the Child. British Educational Research Journal, Vol 33. No. 6. 2007. December

Paczolay Péter: Előszó In: Állam- és Jogtudomány 58.évf. 2017/ 4. szám

Partners Hungary Alapítvány Mediációs munkacsoport: A gyermek szerepe a válási mediáció során. Szakmai ajánlás – tervezet. 2017. március,

Rúzs Molnár Krisztina (szerk.): A válási mediáció a gyermek szempontjából. 1. sz. melléklet. Szegedi Tudományegyetem ÁJK, Szeged, 2018

Szabó Anikó: A gyermek szerepe a családjogi mediációban in: BÍRÓ ÉS MEDIÁTOR VÁLOGATOTT TANULMÁNYOK A KÖZVETÍTŐI ELJÁRÁS ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI KÉRDÉSEIRŐL szerk: Glavanits Judit, UNIVERSITAS-GYŐR Nonprofit Kft. 2020.,

Szecsó József: A mediáció jogi szabályozása Magyarországon AKV Európai Szemle I. évfolyam 2017.I.szám

Szeibert Orsolya: Mediáció jogellenes gyermekelviteli ügyekben Családi Jog 2015/3.

Tóth Barbara: A gyermek véleménynyilvánításhoz való joga az őt érintő polgári eljárásokban Magyar Jog, 2025/12.

Turcsán Tamara: A közvetítés európai uniós szabályozása – egyes tagállami implementációk Jog-Állam-Politika, 2021/2.

Visontai-Szabó Katalin: A gyermek meghallgatása a bírósági eljárásban http://acta.bibl.u-szeged.hu/69152/1/polay_068_515-526.pdf

Wopera Zsuzsa: Szülői felügyeletet érintő perek - új utakon. In: Bodzási Balázs (szerk.): Jogászegyleti Értekezések 2022. Budapest, Magyar Jogász Egylet, 2022.